

PRITARTA

Tauragės rajono savivaldybės tarybos
2022 m. lapkričio 16 d.
sprendimu Nr.1-291

PATVIRTINTA

Tauragės lopšelio-darželio „Kodėlčius“
direktoriaus 2022 m. lapkričio 17 d.
įsakymu Nr.V-152

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „KODĖLČIUKŲ ŽINGSNELIAI“

TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	5
III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	6
IV. UGDYMO(SI) TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS	6
ANKSTYVASIS AMŽIUS 2-3 m.....	9
SOCIALINĖ KOMPETENCIJA	Error! Bookmark not defined.
SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA.....	Error! Bookmark not defined.
KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA	11
PAŽINIMO KOMPETENCIJA	13
MENINĖ KOMPETENCIJA	15
IKIMOKYKLINIS AMŽIUS 3-4 m.....	18
SOCIALINĖ KOMPETENCIJA	18
SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA.....	19
KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA	20
PAŽINIMO KOMPETENCIJA	22
MENINĖ KOMPETENCIJA	23
IKIMOKYKLINIS AMŽIUS 4-5 m.....	27
SOCIALINĖ KOMPETENCIJA	27
KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA	31
PAŽINIMO KOMPETENCIJA	33
MENINĖ KOMPETENCIJA	35
IKIMOKYKLINIS AMŽIUS 5-6 m.....	39
SOCIALINĖ KOMPETENCIJA	39
SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA.....	43
KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA	45
PAŽINIMO KOMPETENCIJA	49
MENINĖ KOMPETENCIJA	53
V. INOVATYVUS IKIMOKYKLINIS UGDYMAS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO METODINĖS MEDŽIAGOS RINKINIŲ KNYGELĖS IR TEMOS.....	Error! Bookmark not defined.
VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI	62

TAURAGĖS LOPŠELIO-DARŽELIO „KODĖLČIUS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Informacija apie įstaigą.

- 1.1. Tauragės lopšelis-darželis „Kodėlčius“ Tauragės rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga.
- 1.2. Grupė: Neformaliojo švietimo įstaiga.
- 1.3. Tipas: Lopšelis-darželis.
- 1.4. Adresas: Moksleivių alėja 12, LT – 72288.
- 1.5. Tel. fax. 8 (446) 5 77 10, el. p. darzeliskodelcius@gmail.com.
- 1.6. Lopšelis-darželis savo veiklą pradėjo 2009 m. rugsėjo 1 d.
- 1.7. Įstaigoje veikia 15 grupių, į kurias vaikai skirstomi pagal amžių:
 - 1.7. 1. Ankstyvasis amžius 1,5-3 m.
 - 1.7. 2. Ikimokyklinis amžius 3-6 m.
- 1.8. Vaikų grupės komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnius.

2. Įstaigos pedagogai ir kiti specialistai.

Įstaigos pedagogų kolektyvas pasižymi asmenybių įvairove: čia dirbantys žmonės įvairaus amžiaus, skirtingų kompetencijų ir gyvenimo patirties, pripažįstantys skirtingus ugdymo stilius. Tačiau visus sieja darbo motyvacija, pasitikėjimas, atsakomybė, nuolatinis tobulėjimas, atvirumas pokyčiams, gebėjimas organizuoti ugdymo procesą, atsižvelgiant į individualius vaikų poreikius ir galias. Lopšelyje-darželyje suformuota pagalbos vaikui ir šeimai specialistų komanda: dirba logopedas, spec. pedagogas, socialinis pedagogas, psichologas, mokytojų padėjėjai. Atsižvelgiant į šeimos poreikius ir darželio galimybes gali būti teikiamas papildomas ugdymas.

3. Vaikų ugdymo metodologija.

Kuriant programą, buvo vadovujamasi moderniomis teorijomis ir pasaulyje žinomų ir vertinamų metodinių sistemų praktikomis. Vadovaujama į vaiką orientuoto ugdymo prieiga, t.y. siūlomos inovatyvios veiklos bei priemonės, padedančios modeliuoti ugdymą, kurio centre **vaikas**, o ne **pedagogas**. Siūlomi praktiniai sprendimai, kurie įgalina vaiką aktyviai veikti, tyrinėti, kurti. Taip pat vadovujamasi kontekstinio ugdymosi teorija (D.E.Rose, 2012), kurios pagrindas – daugialypė sąveika su socialine, kultūrine ir gamtine aplinka, kuri leidžia atskleisti vaiko autentišką požiūrį į pasaulį. Kuriant programą remtasi ir Reggio Emilia patirtimi, o tai leidžia modeliuoti inovatyvias ugdymo situacijas. Programos metodologinį pagrindą padėjo kurti konstrukcionizmo teorija, universalus dizaino ugdymosi strategija, lauko pedagogikos idėjos bei tyrinėjimais grindžiamo ugdymosi teorija.

4. Ikimokyklinio ugdymo programos ir strateginių dokumentų atskleidžiančių šiuolaikinį požiūrį į vaiką ir jo ugdymą sąsajos.

Ikimokyklinio ugdymo programa atliepia Valstybinės švietimo strategijos 2013-2022 metų nuostatas ir šių nuostatų įgyvendinimo programą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą Vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją (2003), Gyvenimo įgūdžių ugdymo programą (2004), Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją (1995), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą (2015), Tauragės rajono savivaldybės strateginio veiklos plano 2021-2023 m. ir Tauragės lopšelio-darželio „Kodėlčius“ 2019-2022 metų strateginio plano nuostatas, Geros mokyklos koncepciją.

5. Vaikų poreikiai.

Vaikas – dėmesio centre. Ikimokykliniai metai yra be galo svarbūs tolimesnei vaiko asmenybės raidai. Šiame amžiuje susiformuoja vaiko asmenybės pamatai, t.y. formuojasi vertybių sistema, charakterio bruožai, atsiskleidžia vaiko gebėjimai ir polinkiai. Vaiko ugdymasis ir vystamasis didele dalimi priklauso nuo šeimos, joje puoselėjamų vertybių, kurias vaikas natūraliai perima. Tačiau ne mažesnę įtaką vaiko raidai turi ugdymo įstaiga bei socialinė aplinka. Siekiant darnaus

vaiko ugdymosi labai svarbu, jog visos šios vaiko ugdyme dalyvaujančios grandys suprastų jo poreikius ir sudarytų sąlygas kiekvienam vaikui pagal jo galias įgyti žinių, išsiugdyti gebėjimus ir nuostatas, reikalingas tolimesniai gyvenimui. Užtikrinama vaiko teisė į ugdymąsi per žaidimą, aktyvų bendravimą, pripažįstant jo nuomonę ir teisę rinktis

- 1-3 m. amžiaus vaikams dar labai trūksta savarankiškumo, nors šio amžiaus vaikai viską bando daryti patys ir trokšta būti savarankiškais. Vaikai išgyvena pasitikėjimo-nepasitikėjimo krizę. Tai labai priklauso nuo šio amžiaus vaikams parodyto dėmesio, saugios ir artimos namams aplinkos.
- 3-4 m. vaikai yra labai judrūs, dėmesį sukaupia neilgam, dažnai keičia veiklą. Vaikai smalsūs, dažnai užduoda klausimą „Kas čia?“. Šio amžiaus vaikai gali trykšti džiaugsmu, meile ir tuo pat metu gali būti grubūs. Stengiasi susigaudyti juos supančiame pasaulyje, bet jiems dar sunku atskirti fantaziją nuo tikrovės. Šio amžiaus vaikai lengvai prisitaiko prie pokyčių aplinkoje. Auklėtoja dažnai tampa pirmuoju, šeimai nepriklausančiu asmeniu, prie kurio vaikas prisiriša. Vaikai aktyviai bendrauja su vienmečiais, bando dalintis žaislais, domisi daiktais, jų paskirtimi. Šio amžiaus vaikai jau nori viską daryti patys: plautis rankas, rengtis, autis ir panašiai.
- 4-5 m. vaikai geba paprašyti pagalbos iš suaugusiųjų, vaikų ir draugų. Jie turi poreikį bendrauti, mokosi laikytis taisyklių, bet akylai nepaklūsta joms. Ieško sutarimo su suaugusiais ir vaikais. Bando būti paslaugūs, siūlydami savo pagalbą kitiems. Iškilus konfliktinei situacijai, siekia save apginti, pateisinti. Šio amžiaus vaikai dar palyginti trumpai gali sutelkti dėmesį, bet susidomėję gali susikaupti ir ilgesnį laiką. Vaikai geba apibendrinti vieną ar kita veiklą, žaidimo situaciją. Ugdytiniai geba grupuoti, klasifikuoti, lyginti daiktus pagal vieną savybę. Vaikai yra labai smalsūs, dažnai klausinėja, mėgsta eksperimentuoti, tyrinėti daiktus.
- 5-6 m. vaikai mėgsta bendrauti ir žaisti grupelėmis su bendraamžiais, bet dažniausiai renkasi tos pačios lyties draugus. Jiems patinka žaisti, bet žaisdami nori laimėti, todėl dažnai keičia taisykles savo naudai. Šio amžiaus vaikams jau pavyksta ilgiau susikaupti. Ugdytiniai nesunkiai prisitaiko prie darželio dienotvarkės. Supranta ateities įvykių laiką. Vaikams patinka žinojimas ir veiklos nuoseklumas visos dienos eigoje. Ugdytiniai savimi rūpinasi beveik savarankiškai (prausiasi, rengiasi, tvarkosi...). Vaikai atlieka įpareigojimus ir pavestas užduotis. Domisi grožine, pažintine literatūra, TV laidomis, kompiuteriniais žaidimais. Taip pat domisi nežinomų žodžių reikšmėmis, įvairiais simboliais (skaičiais, raidėmis), noriai klausosi pasakų, mokosi eilėraščių, vaikai domisi praeities ir ateities įvykiais, bando juos palyginti.

Lopšelyje-darželyje tenkinami individualūs vaiko emociniai, pažinimo, komunikavimo, judėjimo poreikiai, sudarytos sąlygos žaisti, kurti, eksperimentuoti. Didelis dėmesys skiriamas individualiems ir specialiesiems ugdymo (komunikacijos, socialinės, emocinės, pažintinės raidos sutrikimams, gabiems ir talentingiems) poreikiams.

6. Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai.

Dauguma vaikų auga palankioje socialinėje aplinkoje, materialiai aprūpintose šeimose. Su vaikų šeimomis siekiama bendravimo ir partnerystės bei abipusio supratimo. Nuolat ieškoma naujų bendradarbiavimo normų. Ugdymo programa parengta, siekiant tęstinumo tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pakopos. Darželio bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu, vaiko ugdymo kultūrą įvairovės bei vaiko ugdymo modelių, kuriuos jiems gali pasiūlyti darželis, priimtinumą tėvams. Lopšelis-darželis yra atviras vietos bendruomenės poreikiams bei tradicijoms, aktyviai dalyvauja Tauragės miesto ar Žalgirio mikrorajono bendruomenės renginiuose, šventėse. Vaikų ugdymosi pasiekimai nuolat stebimi, vertinami, kaupiami sutarta forma ir aptariami individualiai su vaikais, jų tėvais. Vaikų pasiekimai apibendrinami ir fiksuojami kelis kartus per metus e-dienyne „Mūsų darželis“.

7. Įstaigos savitumas.

Įstaigos kultūrą, jos savitumą nusako visos bendruomenės vertybės, įsitikinimai, tradicijos. Lopšelis-darželis „Kodėlčius“ – sportuojantis darželis: nuolat įgyvendinamos įvairios kūno kultūros ir sveikatinimo programos. Kieme įrengtas stadionas. Vaikai aktyviai dalyvauja respublikiniuose projektuose: „Futboliukas“, „Mažųjų žaidynės“. Tradicine tapo šeimų sporto šventė, kuri organizuojama kiekvieną pavasarį. Pedagogai bendradarbiauja su įvairių sporto šakų treneriais. Sėkmingai vykdomas socializacijos projektas „Gamtos takeliu keliaukime kartu“, sveikatingumo projektas „Sveikatos takeliu“. Dažnai ugdymo procesas organizuojamas ir kitose erdvėse: Oke miške, ūkininkų sodybose, Kartų parke, prie Zumpės tvenkinio ar upės Jūra, Tauragės krašto muziejuje ir kitose Tauragės rajono vietose. Darželio teritorijoje pastatytas STEAM kupolas, skirtas įvairiapusiškai tyrinėjimo veiklai. Aktyviai vyksta bendradarbiavimas su daugeliu Tauragės ugdymo įstaigų per meninę, sportinę, pažintinę veiklą, savanorystę. Vis dažniau bendraujama su ikimokyklinėmis įstaigomis iš kitų miestų ir rajonų nauju būdu – videotilto (nuotoliniu) būdu.

8. Regiono savitumas.

Regiono savitumas sukuria puikią erdvę ugdymo proceso tikslams įgyvendinti, nes Tauragė – nedidelis, tačiau gražus ir išpuoselėtas miestas, išsidėstęs ant Jūros upės kranto vakarinėje Lietuvos dalyje. Pats miesto pavadinimas – sudurtinis žodis, užmenantis mįslę apie tauro ragus. Su jais siejamas ir Tauragės pavadinimo atsiradimas. Čia daug įdomių ir reikšmingų vietų: Tauragės pilis, Martyno Mažvydo evengelikų-liuteronų bei Švš.Trejbės bažnyčios, Tauragės pašto stoties kompleksas, Banko rūmai, parkas prie Jūros upės, Taurų nuotykių parkas, Pagramančio apylinkės su piliakalniu ir Lakštingalų slėniu, atodangomis ir t.t. Lopšelis-darželis „Kodėlčius“ įsikūręs Žalgirių mikrorajone, šalia Zumpės tvenkinio ir Oke miško bei Kartų parko, kur galima sėkmingai įgyvendinti patirtinį vaikų ugdymą.

9. Programos įgyvendinimo sąlygos:

- Kryptingas, personalizuotas ugdymo proceso planavimas.
- Ugdymosi tikslai orientuoti į vaiko galias, poreikius ir interesus, amžiaus ypatybes.
- Saugi ir motyvuojanti ugdymo aplinka.
- Vaiko pasiekimų/pažangos vertinimas, keliant realistinius ugdymosi tikslus, atsižvelgiant į individualius vaikų ugdymosi poreikius.
- **Mokslo pažanga grindžiama** ugdymo(si) metodai, skatinantys vaikų individualią ir bendrą veiklą grupėse.
- Ugdymasis per žaidimus, STEAM metodus, įtraukiantis realaus gyvenimo patirtį bei keliantis naujus iššūkius vaikams.
- **Integralios** veiklos, atliepančios vaiko pomėgius gyvenimo bendruomenėje ir pasaulyje ypatumus bei įgalinančios jį jas įsitraukti ir šeimą.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Prieinamumo ir diferencijavimo.

Ugdymo turinys pritaikomas kiekvienam vaikui pagal jo socialinę ir kultūrinę patirtį, lytį, mokymosi stilių, kitus individualius poreikius, užtikrinant kiekvieno individualių galių plėtotę. Ugdymo turinys sudaromas taip, kad vaikas nuosekliai ugdytųsi visus gebėjimus.

Visuminio ugdymo.

Ikimokykliniame amžiuje sudaromos sąlygos skleisti visoms vaiko prigimtinėms galioms: fizinėms, psichinėms ir dvasinėms, neteikiant pirmenybės kuriai nors vienai iš jų. Ugdymo turinys yra vientisas ir neskaidomas, vienodai integruojamos visos ugdymo sritys.

Ugdymosi per žaidimą.

Žaidimas – pagrindinė, kasdienė vaiko veikla, kurios metu jis pažįsta save ir jį supantį pasaulį, mokosi bendrauti. Spontaniško žaidimo metu vaikas tyrinėja, manipuliuoja, eksperimentuoja, sprendžia problemas ir tai sudaro esminį pagrindą asmeninės patirties kaupimui.

Individualizavimo.

Pripažįstama, kad kiekvienas vaikas auga ir tobulėja savo tempu ir ritmu. Remiamasi gerai susiformavusiais vaiko gebėjimais ir skatinamas naujų gebėjimų ugdymasis, pritaikant ugdymo procesą vaiko individualumui.

Tęstinumo. Siekiama darnaus vaiko perėjimo nuo ankstyvojo ugdymo šeimoje prie ikimokyklinio ugdymo grupėje ir užtikrinamas nuoseklus ugdymo tęstinumas priešmokyklinėje grupėje.

III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas - atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui ugdytis savarankiškumo, tinkamo bendravimo su kitais, pasitikėjimo savimi, kūrybiškumo ir mokėjimo mokytis bei sveiko gyvenimo pradmenis.

Uždaviniai:

siekti, kad vaikas:

- visais savo pojūčiais tyrinėtu jį supantį pasaulį plėtodamas savo fizines, intelektines ir kūrybines galias.
- aktyviai judėtu, lavintu smulkiuosius ir stambiuosius kūno raumenis; mokytusi saugaus elgesio įvairioje aplinkoje.
- mokytusi bendrauti taisyklinga kalba, tinkamai bendrautu su bendraamžiais ir suaugusiais;
- ugdytusi socialinius įgūdžius, gebėjimą bendradarbiauti, planuoti, spręsti problemas;
- pratintusi laikytis elementarios asmens higienos, ugdytusi savarankiškumą ir sveikos gyvensenos pradmenis;
- siektu gamtą tausojančiu elgesiu;
- drąsiai ir savitai reikštu savo išgyvenimus ir įspūdžius įvairiomis meninės raiškos priemonėmis (daile, muzika, šoku, vaidyba).

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Ugdymo(si) turinio modeliavimas.

Ugdymo(si) turinys – į vaiko kompetencijų (vertybinių nuostatų, gebėjimų, žinių ir patirties) ugdymą(si) orientuota tematika, vaiko veiksenos bei veikla, jo pasaulio pažinimo bei saviraiškos būdai, ugdymo(si) medžiaga. Ikimokyklinio ugdymo programos turinys sudarytas pagal kompetencijų sritis (komunikavimo, pažinimo, sveikatos saugojimo, meninė bei socialinė kompetencijos). Ugdymo turinys – orientyras, nevaržantis pedagogo, leidžiantis jam kūrybingai organizuoti savo veiklą, ją įvertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, vaiko bei grupės individualumą. Ugdymo(si) būdus bei metodus pedagogai gali laisvai rinktis, lanksčiai, kūrybiškai taikyti siūlomą ugdymo turinį: planuoti veiklą, parinkti ugdymą medžiagą ir pan.

Ugdymosi strategijos ir metodai, formos:

- **Dominuojanti veikla – žaidimas** (spontaniškas individualus, poroje, grupėje, inicijuotas suaugusiojo ar bendraamžių), atsižvelgiant į vaiko galias, pomėgius ir poreikius.
- **Ugdymas kuriant ir keičiant aplinką.** Įrengiamos vaiko veiklai patogios erdvės, parenkamos ugdymąsi, kūrybiškumą, eksperimentavimą, saviraišką skatinančios priemonės, žaislai, informacijos gavimo šaltiniai, simboliai, užrašai, ženklai ir kt. Naujos priemonės pristatomos originaliai, įdomiai, parodomi veikimo su jomis būdai. Aplinka keičiama pagal vaikų sumanymus ir norus.
- **Ugdymasis pavyzdžiu.** Pedagogas žaismingai, išraiškingai ką nors veikia vaikų akivaizdoje ir skatina jį mėgdžioti. Pedagogas pradeda kokią nors veiklą ir perleidžia savarankiškai tęsti vaikams. Pedagogas veikia drauge su vaikais kaip žaidimo ar veiklos partneris, mimika, elgesiu, veiksmais,

daiktais modeliuoja tai, ką tikisi perduoti vaikams. Kito vaiko pavyzdys. Mažesni mokosi iš vyresnių.

- **Kūrybinė pedagogo sąveika.**

Pedagogas įtraukia vaikus į veiklą gera idėja, tema, probleminiu klausimu, įdomia informacija, netikėtomis medžiagomis ir kt. Nuolat bendrauja su vaikais, pastebi jų interesus, norus, gebėjimų lygį, pateikia patarimų, informacijos, praturtina vaikų patirtį, siekia vaiko kūrybos, interpretacijos, atradimų, bandymų.

- **Situacinis – spontaniškas ugdymas.**

Pedagogas keičia numatytą veiklą pagal iškilusią vaiko idėją, problemą, sumanymą. Pritaria vaiko veiklai, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi, emociškai palaiko, išplėtoja vaiko inicijuotus pokalbius, žaidimus, reaguoja į vaiko klausimus. Ugdymo ir ugdymosi situacijų susidarymo skatinimas bendrais susitarimais ir sprendimais, probleminiais klausimais, diskusijomis.

- Ugdymo formos: tyrinėjimų laboratorijos, stotelės, kūrybinės dirbtuvės, kūrybiniai dialogai, ateljė.

- Ugdymas netradicinėse erdvėse.

Ugdymo(si) priemonės:

- **Ugdymo(si) aplinka** yra neatsiejama ugdymo turinio dalis, padedanti siekti ikimokyklinio ugdymo programos tikslo. Kuriama aplinka sudaro sąlygas skleisti kiekvieno vaiko kritiniam ir kūrybiniam mąstymui, kūrybiškumui, vaikai skatinami patirti kūrybos džiaugsmą, spręsti problemas, reikšti savo nuomonę. Aplinkoje yra pakankamai įvairių ugdomųjų priemonių (taip pat ir specialiųjų ugdymosi priemonių), skatinančių aktyvią vaiko veiklą, jo smalsumą, vaizduotę. Ugdymo aplinkoje yra įrangos ir ugdymo(-si) priemonių, pritaikytų ir berniukams, ir mergaitėms. Vaikams žaisti, bendrauti sudaromos sąlygos ir už grupės ribų, tam panaudojamos ir kitos erdvės. Vaikai susipažįsta tarpusavyje, kuria bendrus žaidimus, mokosi orientuotis darželio aplinkoje.
- **Grupių baldai, įranga ir ugdymo priemonės**, grupių erdvės, kitos patalpos, žaidimų aikštelės yra patrauklios, estetiškos, saugios ir patogios. Vidaus patalpos yra ergonomiškos, tinkamai apšviestos, vėdinamos, jose palaikoma tinkama temperatūra.
- **Kasdieninių gyvenimo įgūdžių** ugdymuisi naudojamos priemonės stalo serviravimui, aplinkos puošimui, higienai užtikrinti. Žinias ir patirtį apie sveiką gyvenseną vaikai įgyja nuolat veikdami: gamina įvairius patiekalus, susipažįsta su maisto produktais. Šiam procesui vykdyti išigijami daiktai, medžiagos, įrankiai, buitinė technika ir įrenginiai, knygos, plakatai, audio, video įrašai.
- **Žmogaus kūno tyrinėjimui** naudojami muliažai, plakatai, didaktiniai ir stalo žaidimai, konstruktoriai.
- **Judėjimo poreikį tenkinti** padeda įrenginiai, esantys grupių aplinkoje, salėje ir lauke (kompleksai su skersiniais, virvėmis, gimnastikos žiedais, kopėtelėmis, čiuožyklomis, sūpynėmis, nameliai su kopėtelėmis ir čiuožimo kalneliais, sveikatingumo takeliai iš įvairių faktūrų (akmenukų, pjuvenų, medžio ritinėlių, augalų labirintai ir kt.) medžiagų, krepšinio, futbolo, judrių žaidimų aikštelės. Lauko aplinkoje ir vidaus patalpose (grupėse, salėje) naudojamos sporto priemonės: kamuoliai, virvutės, batutai, paspirtukai, triratukai, dviračiai, šokdynės, rogutės, trikrepsiai, futboliuko vartai ir kt.
- **Bendravimo situacijų kūrimui**, problemų sprendimui naudojami įvairūs kūrybiniai, stalo, konstrukciniai žaidimai, atributika siužetiniams žaidimams. Kuriamos uždaros erdvės: dviejų aukštų nameliai, spintelių bei lentynų pertvaros, palapinės, širmos, kurios užtikrina saugų judėjimą, padeda atsiriboti nuo kitų, kai vaikui to norisi, rinktis žaidimo vietą, priklausomai nuo vidinės būsenos ar nuotaikos.
- **Kuriamos erdvės tyrinėjimams ir eksperimentams.** Naudojamos priemonės, skatinančios vaikų savaiminę veiklą, iniciatyvas, norą pažinti, atrasti. Tai STEAM kupolas kieme su įvairiomis erdvėmis, „šviesos“, „smėlio“ stalai, smėlio dėžės kieme ir grupėje, įvairios

lempos, šviestuvai, prožektoriai, padidinimo stiklai, akiniai, lupos, svarstyklės, matavimo prietaisai, garso išgavimo priemonės, cilindrai, pašto dėžutės, šviesos projektoriai ir kt. Vaikų veiklai pasitelkiamos įvairios techninės priemonės: muzikiniai centrai, telefono, kasos aparatai, mikroskopai, skaičiuotuvai.

- **Naudojamos informacinės technologijos:** kompiuteriai, interaktyvi Smart lenta, vaizdo kameros, fotoaparatai, planšetės. Vaikai patys ar su kitų pagalba tyrinėja, atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes, padidėja jų matematinio ugdymosi galimybės – vaikai mokosi grupuoti, lyginti, apibendrinti, klasifikuoti. Grupėse įdiegtas internetas, kurio pagalba vaikai gali ieškoti informacijos, žaisti kompiuterinius žaidimus.
- **Komunikacinei veiklai** pasitelkiamos informacinės priemonės: bibliotekėlės (pasakų, spalvinimo, užduotėlių knygos, vaikiškos enciklopedijos ir kt.), spaudiniai (plakatai, stalo, konstrukciniai žaidimai ir kt.), skaitmeninės priemonės (paruoštukai, įrašai, kompiuteriai ir kompiuterinės programos, kompiuteriniai žaidimai, ugdomieji, animaciniai filmai ir kt.), meninės raiškos priemonės (antrinės žaliavos, dailės priemonės, knygos, paveikslai, parodos).
- **Organizuojamos edukacinės programėlės** vaikams suteikia naujų įspūdžių, kurie skatina vaikus kalbėti, reikšti mintis.
- **Vaikų meninei, kūrybinei veiklai** kuriama saviraišką žadinanti aplinka. Naujos patirties vaikai įgyja lankydami parodas, teatrus, renginius, susitikdami su meno žmonėmis, stebėdami meninių kolektyvų pasirodymus. Vaikų meninei raiškai naudojamos įvairios faktūros medžiagos, dailės priemonės, muzikiniai instrumentai, garso ir vaizdo įrašai, teatro priemonės, atributika, dekoracijos erdvių įsirengimui. Priemonėms sudėti naudojamos spalvingos, estetiškos žaislų lentynos, dėžės, krepšiai.

Į ugdymo procesą įtraukiantys kontekstai:

- Smalsumą, tyrinėjimą, kūrybinę raišką skatinančios aplinkos modeliavimas;
- Vaikų dėmesį patraukiančių priemonių parinkimas ir vaikus įtraukiančių situacijų kūrimas;
- Stebėjimas, ką ir kaip veikia vaikai, vaikų veiklos dokumentavimas, dialogas su vaikais juos padrąsinant tolesniems, netikėtiems tyrinėjimams;
- Skatinimas mąstyti, plėtoti savo idėjas per medžiagas, priemones, situacijos pakeitimą;
- Vaikų drąsinimas tikrinti ir tas savo idėjas, teorijas, vaizduotės produktus, kurie suaugusiųjų akimis, nereikšmingi ar klaidingi;
- Klausimų kėlimas, siekiant palengvinti vaikams rasti žodžius savo idėjai išreikšti;
- Skatinimas pabandyti tai, ką daro kitas, diskutuoti;
- Visų vaiko pojūčių įtraukimas
- Pakankamai laiko vaikams mąstyti, tyrinėti ir kt.

ANKSTYVASIS AMŽIUS 2-3 m. SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Emocijų raiška ir savęs vertinimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksena pavyzdžiai	Pedagogo veikla
Reaguoja į pasakytą savo vardą. Kalba pirmuoju asmeniu „aš“. Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Pavadina 5-6 kūno dalis. Atpažįsta kito vaiko ar	Apžiūrinėja savo, draugų, šeimos nuotraukas. Piešia „Mano mamytė“, „Mano tėvelis“, „Aš“, „Mano katytė“ ir kt. Apžiūrinėja emocijas paveiksluose, žaidžia emocinį intelekto žaidimą. Apkabina, paglosto draugą, kai jam liūdna, žaidžia žaidimą „Gera	Artimai, emociškai bendrauja su vaiku, sudaro sąlygas vaikams pažinti įvairias emocijas. Parūpina priemonių, žaidimų, žaislų, knygelių, paveikslėlių, nuotraukų padedančių pastebėti, skirti, įvardinti

<p>suaugusiojo emocijų išraiškas. Didžiuojasi tuo, ką turi ir gali padaryti. Pradeda naudoti emocijų raiškos būdus. Bando kontroliuoti savo elgesį. Išbando savo interesų gynimo ir konfliktų išsprendimo būdus.</p>	<p>darbą padaryk“. Draugauti gali ir berniukai, ir mergaitės, draugai dalijasi žaislais, padaro ką nors malonaus (dovanėlių darymas). Inscenizuoja nesudėtingus siužetus, atlieka žaidybinius veiksmus. Stebi sensorinius nusiramavimo indus, žaislus. Dalyvauja ne tik grupės, bet ir užgrupinėje veikloje (muzika, dailė, sportas).</p>	<p>emocijas. Žaidimų, žaidinimų, pokalbių, diskusijų, muzikos, dailės, vaidybos, šokio, pasakų, eilėraščių pagalba pratina vaikus tinkamais ir kitiems priimtinais būdais reikšti emocijas. Nuoširdžiai, emociškai, gyvai, išraiškingai bendrauja su vaikais, nebijo rodyti emocijų ugdytiniams. Komentuoja, pavadina, padeda vaikams žodžiais įvardinti ir išreikšti emocijas. Padrąšina, giria, padeda išgyventi nepasisekimo jausmą. Žaidžia, kalbasi, kartu atranda, padeda, paaiškina, kokiais būdais išspręsti konfliktus, apginti savo interesus.</p>
--	---	--

Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Lengviau nei antraisiais metais atsiskiria nuo tėvų. Veikia savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo, pagyrimo. Ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai yra auklėtojas šalia arba matomas netoliese. Žaidžia greta, trumpai pažaidžia su kitu vaiku. Audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus. Gali simpatizuoti kuriam nors vaikui.</p>	<p>Atsineša žaislą iš namų, mojuoja pro langelį, žaidžia žaidimus, mylavimus. Svečiuojasi kitoje grupėje, priima svečius savo grupėje. Dalyvauja lopšelio-darželio pramogose, šventėse, spektakliuose. Stato su draugu traukinuko trasą, vieną bokštą... Reiškia nepasitenkinimą, kai daro kitas vaikas ne taip („Nesimušk, man skauda“, „Nu nu nu“). Stebi įvairių profesijų žmonių, šeimos narių darbą, jų tarpusavio santykius. Su auklėtoja, draugais žaidžia siužetinius žaidimus „Namai“, „Kelionė“, „Kirpykla“.</p>	<p>Palaiiko akių kontaktą su vaiku, jam nusišypso, parūpina vaikui įdomių žaislų. Užtikrina vienodą dienos ritmą kaip ir namuose. Rodo asmeninį dėmesį vaikui. Padrąšina ir paskatina vaiką, pozityviai reaguoja į vaiko pyktį, aiškinasi jo priežastį. Skatina vaikus bendrauti, tačiau stebi, kad jie neužgautų vienas kito. Skatina vaikus žaisti greta vienas kito, parūpina pageidaujamų žaislų. Stebi vaikus, stabdo netinkamus veiksmus ir paaiškina, kodėl negalima taip elgtis.</p>

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Fizinis aktyvumas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
Pastovi ant vienos kojos (3-4)	Nusileidžia čiuožyne, supasi	Skatina vaikus ropoti, eiti

<p>s). Vaikščiodamas apeina arba peržergia kliūtis, eina plačia linija. Bėga kreipdamas kryptį. Lipa ir nulipa laiptais. Atsispirdamas dviem kojomis pašoka nuo žemės. Spiria, ridena, mēto kamuolį. Tiksliu konstruoja, veria ant virvutės sagas. Įkerpa popieriaus kraštą.</p>	<p>sūpuoklėse, važinėjasi triratuku. Laisvai laksto po salę, kiemą – išgirdus garsinį signalą sustoja arba atbėga pas auklėtoją. Ropoja, prašliaužia pro kliūtis. Bėgioja aplink kaladėlę, gulinčią ant grindų. Vaikšto, bėgioja, šokinėja kaip meška, kiškutis, lapė, šuniukas, kačiukas. Ridena kamuolį taikant į kėglius, išdėliotus ant žemės. Atsuka, užsuka įvairaus dydžio dangtelius. Žaidimas „Pasakyk, kuo tu vardu?“ (su kamuoliu). Pučia, gauda plunksnes, vatos gumulėlius. Žaidžia pirštukų žaidimus: „Šarkelė varnelė“, „Pirštukai miega“. Iškerpa popierinės saulutės spindulėlį</p>	<p>padėdamas žaislus vaikų regėjimo lauke. Siūlo vaikams dėlioti žaislus, žaisti su kamuoliukais. Siūlo vaikams žaidimus, įtvirtinančius vaiko judėjimą. Skatina vaikus žaisti su kaladėlėmis, konstruktoriais. Organizuoja veiklas, lavinančias smulkiąją motoriką. Organizuoja siužetinius žaidimus, kuriuose vaikai skatinami judėti, įveikti kliūtis. Skatina vaikus žaisti su kamuoliu. Pratina vaikus dirbti su žirkklėmis, supažindina su saugaus elgesio taisyklėmis</p>
--	--	--

Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Valgo, geria padedamas suaugusiojo arba savarankiškai. Naudojasi stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas nusirengia, apsirengia. Suaugusiojo padedamas plaunasi, šluostosi rankas, išpučia nosį. Paprąšytas padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pats nueina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko</p>	<p>Bando savarankiškai praustis, šluostytis, rengtis. Žaidimas „Parodykime meškučiui, kaip plauname rankes, kaip šluostome jas“, „Lėlytė eina į lauką“. Imituojuant rengimosi veiksmus žaidžia žaidimą „Jurgeli, meistrelis“. Siužetinės situacijos „Mašinytės grįžta į garažą“, „Lėlytės nori miegelio“, „Kamuoliukai pavargo, nori pailsėti“. Moka naudotis stalo įrankiais, žaisti žaidimus „Kavinėje“, „Svečiuose“, „Verdu auklėtojai arbatą, sriubą, košę“. Žaidimas „Aprenk draugą“, „Padėk draugui“. Eilėraščių klausymas „Mano batai buvo du“, R. Kašausko „Batukai pyksta“, R. Skučaitės</p>	<p>Tirštą maistą duoda valgyti tik šaukšteliu, skystą iš puodelio. Moko vaiką laikyti šaukštelį, puodelį. Pratina būti savarankišku. Skatina vaikus sėstis ant puoduko. Skatina vaikus apsirengti. Kuria žaidybines situacijas, skatinančias vaiką panaudoti savo mokėjimus ir įgūdžius. Skatina ragauti ir valgyti įvairų maistą. Skatina valgant naudotis įrankiais. Moko taisyklingai naudotis tualetu. Kalba su vaikais apie švarą. Sistemiškai skatina sudėti žaislus į vietą.</p>

	„Močiutės spinta“. Dalyvauja balandžio (sveikatingumo) mėnesį vykstančiuose lopšelio-darželio renginiuose. Sveikatos valandėlės.	
--	---	--

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Sakytinė kalba

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Supranta atsisveikinimą, pasisveikinimą. Parodo 4 paminėtus asmenis. Žino 20 žodžių reikšmę. Supranta paprastus</p> <p>Klausymas Klausosi skaitomų, pasakojamų kūrinių, naujų žodžių. Išklauso, supranta ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus, siūlymus, patarimus.</p> <p>Girdimasis suvokimas ir foneminė klausia Įvykdo vienos dalies instrukcijapasakojimus. Pakartoja 2-3 skiemenų eiles, kai skiemenys vienodi. Kartoja neilgus eilėraščius ar skaičiuotes.</p> <p>Kalbėjimas 3-4 žodžių sakiniais kalba, klausinėja apie save, savo norus, poreikius. Kalba ir klausinėja apie tai, ką matė ir girdėjo, apie aplinkos objektus, įvykius, net jei jų dabar ir nemato. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, kalba apie juos. Vienu ar keliais žodžiais atsako į elementarius klausimus. Žodžius derina pagal giminę, skaičių, linksnį. Kartu su suaugusiuoju dainuoja daineles, deklamuoja eilėraštkus, užbaigia žinomas</p>	<p>Klausosi pasakų „Pagrandukas“, „Ropė“, „Pirštinė“, apie Kakės Makės nuotykius. Įvardija aplinkos garsus (laikrodžio tikslėjimą, tekančio vandens, automobilio, lėktuvo ir pan.). Sukelia garsus (beldžia, ploja, glamžo popierių ir kt.) Mėgdžioja gyvūnų skleidžiamus garsus. Bando nustatyti garso kryptį. Suvokia gamtos, buitinius ir muzikinius garsus, gyvūnų ir žmonių balsus. Skiria nekalbinius garsus. Žaidimai, mylavimai „Virė, virė košė“, „Gydu, gydu katutes“, „Džyru, džyru“, „Mylu, mylu“... Kalbinės užduotys, keliant klausimus „Koks?“, „Kodėl?“, „Kur?“, „Kaip?“. Žaidžia žaidimus: „Atspėk, kas čia?“, „Kas pasislėpė?“, „Pirštukų pasakėlės“. Žodžių žaidimai „Pakartok“. Deklamuoja eilėraštkus, užbaigia žinomų pasakų, eilėraštkų frazes. Kartu su mokytoja žiūrint vaikiškus filmukus, pasakoja apie tai, ką matė ir girdėjo žodžiais ir gestais. Kartu su mokytoja dainuoja daineles, žaidžia žaidimus.</p>	<p>Skatina vaikus kalbėti natūraliai, laisvai, gyvai, nesivaržant. Skatina vaikus sakyti, pasakoti, ką galvoja. Skatina vaikus kalbėti literatūrine kalba ir tarmiškai. Derina vaiko kalbinę raišką su vaizdu, judesiu, mimika. Skaito vaikams tik vertingus tautosakos ir grožinės literatūros kūrinius. Sakytinę ir rašytinę kalbą ugdo tuo pačiu metu. Grupės aplinką papildo naujais daiktais, žaislais, juos vaikui nuolat įvardija. Skatina vaikus mėgdžioti trumpus žodelius. Kalba su vaikais apie daiktus, reiškinius, santykius. Skatina vaikų klausymąsi, sudaro ryšį tarp daikto ir žodžio, veiksmo, judesio ir žodžio. Palaiko vaiko norą tarti, kartoti žodžius. Skatina vaiką kartoti daineles, eilėraštkus, žaidimus,</p>

pasakas. Sako „ačiū“, „prašau“.		pasakėlių tekstus.
------------------------------------	--	--------------------

Rašytinė kalba

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksėnos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Skaitymas Varto knygeles, dėmesį skirdamas ne tik paveikslėliams, bet ir tekstui, prašydamas paskaityti. Pavadina matomus paveikslėlius, geba sieti juos su konkrečiais daiktais. Pradedą pažinti aplinkoje esančius simbolius.</p> <p>Rašymas Įvairiomis rašymo priemonėmis piešia vertikalias ir horizontalias linijas.</p>	<p>Vaikui skaitoma kelis kartus per dieną, parinkus trumpus tekstukus, kuriuose kartojasi tie patys žodžiai (vengiant vaikiškų intonacijų, teatrališkumo), skirtingai perteikiant personažų kalbą. Vaikas pavadina kiekvieną paveikslėlį, gali liesti ar laikyti su tekstu susietus daiktus. Atkreipia dėmesį į artimoje aplinkoje esančius simbolius, aiškinasi jų reikšmę. Įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai brauko popieriaus lape. Vaikas nuolat skatinamas keverzonėmis išreikšti savo mintis, jos vertinamos pozityviai, džiaugiamasi pasiekimais. „Piešia“ mamytę, tėvelį, saulytę.</p>	<p>Žadina vaiko norą kasdien savo veikloje vartoti kringelius, piešinius, simbolius, raides, žodžius.</p> <p>Kuria aplinką, kad vaikas pačiais įvairiausiais būdais galėtų pažinti knygeles.</p> <p>Kartu su kūdikiu varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius, kalba su vaiku apie tai, ką mato.</p> <p>Sudaro situacijas, kuriose mažylis stebi rašančią suaugusiąją.</p> <p>Kartu su vaiku varto knygeles, leidžia vaikui pačiam versti puslapius, rodo jam paveikslėlius, juos įvardija.</p> <p>Skatina vaiko žodinę ir kūno kalbą, skaitomų knygelių turinį susieja su vaiko gyvenimu.</p> <p>Kuria vaiko rašytinę aplinką: parūpina popieriaus ir jo amžių atitinkančių rašymo priemonių.</p> <p>Skaito vaikams trumpus tekstukus, kuriuose kartojasi tie patys žodžiai.</p> <p>Skatina vaiką pavadinti kiekvieną paveikslėlį, kalbasi su juo apie iliustracijas.</p> <p>Nuolat atkreipia vaikų dėmesį į artimoje aplinkoje esančius simbolius, juos įvardina, paaiškina jų reikšmę.</p>

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Aplinkos pažinimas. Tyrinėjimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Atpažįsta ir pavadina artimiausioje aplinkoje esančius gyvūnus, augalus, daiktus.</p> <p>Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje.</p> <p>Žino savo ir savo šeimos narių vardus.</p> <p>Tyrinėja viską, kas aplinkui.</p> <p>Ima, judina, stebi, klauso.</p>	<p>Stebi save ir draugus veidrodyje.</p> <p>Liečia, ragauja, uodžia.</p> <p>Žaidimas „Atspėk, kas tai?“</p> <p>Žaidimai: „Padėkime lėlytei apsirengti“, „Sušukuokime lėlę“, „Pamaitinkime katinėlį“, „Kas kur gyvena?“</p> <p>Pojūčių žaidimas „Liečiu, matau, jaučiu“.</p> <p>Renka gamtinę medžiagą (giles, kaštonus, lapus).</p>	<p>Padedą vaikui pamatyti daiktus iš skirtingų perspektyvų: arti, toli, priekio, šono.</p> <p>Rodo vaikui jo atvaizdą veidrodyje, parūpina, kad vaiko aplinkoje būtų kontrastingo dizaino daiktų.</p> <p>Skatina vaikus veikti su daiktais, įvardija daiktus ir veiksmus.</p> <p>Skatina vaikus kalbėti apie tai, ką jie veikia.</p> <p>Sudaro galimybes vaikams žaisti įvairius loginius žaidimus: su dėlionėmis, konstruktoriais, kaladėlėmis.</p> <p>Skatina vaikus stebėti ir įvardinti artimiausioje aplinkoje esančius daiktus ir reiškinius.</p> <p>Inicijuoja ir skatina vaikų pokalbius apie gyvūnus, augalus, savo kūno dalis.</p> <p>Kartu su vaikais stebi vaizdo įrašus, knygas apie gamtą ir socialinę aplinką.</p>

Skaičiavimas ir matavimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Skiria sąvokas „mažai, daug“.</p> <p>Geba išrikiuoti daiktus į eilę.</p> <p>Įsidėmi pagrindines spalvas (raudoną, mėlyną, geltoną, žalią).</p> <p>Vartoja daiktų palyginimui skirtus žodžius: didelis-mažas, ilgas-trumpas, sunkus-lengvas, storas-plonas.</p> <p>Supranta bokšto statymo taisykles (viršuje – didesnė, apačioje – mažesnė kaladėlės).</p>	<p>Rodo piršteliu, kiek turi metukų.</p> <p>Žaidžia žaidimą „Slėpynės“ (ieško ir randa paslėptą daiktą).</p> <p>Eilėraščių klausymas „Mano batai buvo du“, „Du gaideliai“.</p> <p>Iš kėdučių sudėlioja, surikiuoja į eilę, pvz. traukinuką, kirmėliuką.</p> <p>Veria karoliukus ant pagaliuko, ant virvutės.</p> <p>Dalina vaises draugams po lygiai (obuoliukus, kriaušes, morkytes).</p>	<p>Žaidžiant su vaiku vartoja žodžius: yra, nėra, dar, taip, ne.</p> <p>Žaidžia tuos pačius žaidimus su skirtingų spalvų, formų, dydžių žaislais.</p> <p>Įvardija daikto spalvą, dydį, formą, siekia, kad vaikas jas įsimintų.</p> <p>Klausosi ir teatralizuoja eilėraščių, daineles, pasakėles, kuriuose kas nors skaičiuojama, kartojama, randama dar ir dar...</p> <p>Kuria aplinką, kurioje vaikas</p>

	Įvairūs stalo žaidimai, naudojant geometrines figūras, įvardijant spalvas, surandant tokias pat spalvas.	galėtų vartyti knygeles, nevaržomai ardyti ir surinkti daiktus, tyrinėti jų dydžius ir formas, eksperimentuoti su spalvomis, dydžiais ir formomis, įvairiai judėti. Leidžia eksperimentuoti su įvairių dydžių, formų daiktais. Stengiasi aplinką praturtinti tyrinėjimą, rūšiavimą skatinančiomis priemonėmis.
--	--	--

Problemų sprendimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
Imasi sudėtingos veiklos, keisdamas veikimo būdus bando ją atlikti pats, stebi savo veiksmų pasekmes. Nepavykus įveikti veiklos, prašo pagalbos arba meta veiklą.	Deda didesnę indelį į mažesnę. Bando atsukti buteliuko kamštelį pats. Sudeda korteles į joms skirtą dėžutę. Stato bokštą iš kaladėlių. Žaidžia auklėtojos sudarytas problemines situacijas: „Ką daryti – atėmė žaisliuką“, „Ką daryti – neduoda žaislo“, „Ką daryti – pastūmė mane“, „Ką daryti – kaip nesuslapti kojyčių kieme?“ Kamuoliuko gaudymas atsistojus, atsisėdus, atsigulus.	Drąsina vaikus savarankiškai bandyti įveikti iššūkius ar problemas. Aiškina vaikams jų veiksmų pasekmes. Rodo vaikams būtinus veiksmų su daiktais būdus, pataria, kaip elgtis vienoje ar kitoje situacijoje. Komentuoja veiksmų pasekmes. Padeda vaikams įveikti kliūtis ar sunkumus, atlikti sudėtingą veiklą, kad stiprėtų jo pasitikėjimas savimi. Skatina vaikus imtis sudėtingos veiklos jeigu vaikas sako „negaliu“, „nemoku“ ir pan. Pateikia vaikams kelis sprendimo būdus, padedančius įveikti kliūtis, leidžia vaikui pasirinkti.

Iniciatyvumas ir kūrybiškumas Mokėjimas mokyti

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
Noriai mokosi iš tų, su kuriais jaučiasi saugus. Energingai žaidžia, ką nors veikia, laisvai juda erdvėje, pats keičia veiklą. Sugalvoja būdus, kaip pasiekti neprieinamą, norimą daiktą. Išbando suaugusiojo pasiūlytus naujus žaislus, žaidimus,	Stebi auklėtojos statomą bokštą, po to pats stato. Žaidžia įvairius stalo žaidimus, dėlioja dėliones. Gavęs naują žaislą, išbando vaikas visas jo galimybes, klausia „Kas čia?“, „Kur?“ Žaidybinės situacijos „Aš pats“ (pasiekti žaislą, paimti knygelę	Kalbina vaiką, rodo jam įdomius žaislus ar daiktus, giria, jeigu vaikui pavyksta su jais veikti. Parūpina žaislų, kurie skatina tyrinėti visais pojūčiais. Pastebi vaikų ketinimus, juos įvardija, esant reikalui padeda įgyvendinti.

<p>nejprastą veiklą. Reiškia savo norus, sako „ne“. Džiaugiasi tuo, ką išmoko. Atidžiai stebi, bando, mėgdžioja, klausia.</p>	<p>iš lentynėlės, atidaryti duris pačiam). Žaidybinės situacijos, kai vaikas sako „ne“ („Meškutis eina miegoti, nes nori būti didelis ir sveikas“). Žaidžia žaidimus „Parduotuvė“, „Gydytojas“, mėgdžioja suaugusiojo kalbą, veiksmus.</p>	<p>Leidžia vaikams žaisti ir mokytis individualiu tempu, skatina, džiaugiasi tuo, ko jie išmoko. Parenka tinkamus žaislus ir žaidimus, skatinančius vaikus žaisti, kurie keltų iššūkius ir galėtų būti įvairiai panaudojami. Kuria sąlygas vaikams ką nors atrasti, pažinti, išmolti. Skatina vaikus inicijuoti žaidimus. Kuria prasmingas ir kur įmanoma tikroviškas žaidimo ir darbo situacijas. Kartu su vaikais džiaugiasi tais dalykais, kurių jis jau išmoko</p>
---	--	--

MENINĖ KOMPETENCIJA

Muzika, šokis

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Klausosi dainų, instrumentinių kūrinėlių, aplinkos garsų, mėgdžioja suaugusiųjų balso intonacijas, dviejų-trijų garsų melodijas ir daineles. Spontaniškai žaidžia balso intonacijomis, rankų ir kojų judesiais. Skambant muzikai ploja, trepsi, tūtuoja, barškina. Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, eina rateliu, jų tekstą imituoja rankų ir kūno judesiais. Juda pagal muziką: žingsniuoja, bėga, apsisuka. Apžiūrinėja, tyrinėja ritminius muzikos instrumentus ar jais ritmiškai groja kartu su pedagogu. Šoka spontaniškai kurdamas dviejų-trijų natūralių judesių (eina, pritūpia, pasisuka ir kt.) seką.</p>	<p>Kartoja, mėgdžioja suaugusiųjų padainuotas, nesudėtingas daineles. Spontaniškai taria, intonuoja aplinkos garsus, atskirus dainelės žodžius. Balsu intonuoja aplinkos garsus (pvz. mašinos, durų skambučio, gyvūno ar kt.). Rateliai: „Katinėlis“, „Grybs, grybs, baravyks“, „Raina katytė“, „Graži mūsų šeimynėlė“ ir kt. Groja vaikiškais ritminiais instrumentais (barškučiais, pagaliukais, būgneliais). Kuria savas daineles su įvairiais garsažodžiais. Išreiškia save judesiu, identifikuojasi su ratelių ir šokių veikėjais (pvz. šoka kaip meškutė, kiškutis ir pan.). Šoka panaudodamas laisvą judesį. Dainuoja ir šoka darželio šventėse</p>	<p>Dainuoja vaikams liaudies daineles, nešiojant ritmingai sūpuoja, kilnoja, judina jo rankas. Išraiškingai ir džiugiai bendrauja su vaiku, siekdamas sukelti jam teigiamas emocijas. Klausosi įvairių stilių muzikos, bei sudaro muzikinę aplinką, kurioje vaikas galėtų išgirsti įvairius aplinkinio pasaulio garsus. Skatina vaikus tyrinėti įvairius judesius, žaidina juos, naudodant plaštakų, galvos judesius, kykavimus. Skatina vaikus groti muzikiniais instrumentais, grojančiais žaislais. Dainuoja su vaikais įvairias daineles, klausosi muzikos, judesiais imituoja tekstą. Žaidžia su vaikais muzikinius žaidimus, ratelius, skatina juos judėti pagal muziką einant, bėgant, apsisukant. Skatina vaikus kurti, dainuojant</p>

		apie tai, ką veikia, žaidžia, mato, girdi. Skatina vaikus šokti tyloje, kad atsiskleistų jų ritmo suvokimas
--	--	--

Vizualinis menas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Savo „keverzonėse“ išvelgia daiktus ir įvykius.</p> <p>Džiaugiasi dailės priemonės paliekamu pėdsaku ir patiriamais jutimais, siekia tai pakartoti.</p> <p>Tyrinėdamas dailės medžiagas ir priemonės intuityviai atranda skirtingus veikimo jomis būdus (brauko pirštais, varvina dažus, maišo tešlą).</p> <p>Eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis išreiškdamas save.</p>	<p>Eksperimentuoja ant įvairaus dydžio, formos, tekstūros lapo: piešia pieštukais, vaškinėmis kreidelėmis, spalvotais rašikliais, tapo akvarele, guašu, štampuoja pirštais, delnais, kempine, teptukais, štampukais.</p> <p>Piešia pagaliuku ant smėlio, sniego; kreidelėmis ant asfalto, lentos.</p> <p>Eksperimentuoja išbandydamas taškymo būdus.</p> <p>Piešia klijuais.</p> <p>Lipdo iš plastilino, molio, modelino, kinetinio smėlio.</p>	<p>Sudaro sąlygas vaikams pamatyti žaismingą, elementarių pasikartojančių veiksmų piešimą, lipdymą, skatina vaikus bandyti patiems.</p> <p>Siūlo vaikams geros kokybės minkštų, ryškių dailės priemonių, kad jomis veikdamas vaikas patirtų džiaugsmą.</p> <p>Sudaro vaikams galimybes žaisti, teplioti dažais, paišelioti, dėti spaudus ir kt. ant įvairaus formato ir tekstūros popieriaus.</p> <p>Skatina vaikus pasakoti apie savo piešinį, lipdinį.</p> <p>Stebi vaiko raiškos procesą, randa būdų užtikrinti, kad jis būtų džiaugsmingas ir teikiantis vaikams teigiamas emocijas.</p> <p>Siūlo vaikams eksperimentuoti įvairesnėmis priemonėmis ir medžiagomis: molis, vaškas, vilna, šlapias popierius, ir kt.</p>

Žaidimai, vaidyba

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Kartoja matytus veiksmus, judesius (sūpavimus, mojavimus, kutenimo, pirštelių žaidimus ir kt.).</p> <p>Mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus.</p> <p>Vaizduoja siužetinius elementus, reiškia savaiame</p>	<p>Imituoja judesiais įvairius personažus – gyvūnus.</p> <p>Persirengia įvairiais veikėjais: dedasi karūnas, kepures.</p> <p>Mėgdžioja auklėtojos, draugų vaidybinius veiksmus.</p> <p>Dalyvauja siužetiniuose spektakliuose.</p> <p>Žaidžia pirštinėmis teatro</p>	<p>Drąsina vaiką tyrinėti, rodyti iniciatyvą. Veikia kartu su juo.</p> <p>Žaidina vaikus, kalba įvairiomis emocijomis intonacijomis, naudoja įvairų tempą.</p> <p>Tuos pačius žaidimus, pokštavimus kartoja keletą kartų, siekdamas, kad vaikas</p>

kilusias emocijas.	lėlėmis. Žaidimas „Atspėk, kas aš?“	įsimintų. Rodo vaikams, kaip galima veikti su daiktais, skatina vaiką pamėgdžioti, atrasti naujų veikimo būdų. Kalba maloniomis, linksmomis intonacijomis, skatina mėgdžioti veiksmus ir intonacijas. Parūpina įvairių žaislų, leidžia jais naudotis. Gėrasi, skatina vaikų žaidimus, žaisdamas drauge reiškia įvairias emocijas, skatina vaikus pasakoti, ką jie daro. Skatina vaikus įsiklausyti į veikėjus, siužetą, rodo vaikams veiksmus ir leidžia jiems improvizuoti, reikšti tokias emocijas, kokios tuo metu kyla.
--------------------	--	--

Estetinis suvokimas ir meninė raiška

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
Emocingai reaguoja į dainų garsus, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinių objektus. Atpažįsta girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, dailės kūrinius.	Klausosi sekamų pasakų, skaitomų eiliuotų kūrinių, apsakymų ir pan. Klausosi ir imituoja gamtos garsus. Komentuoja savo meninį darbėlį.	Klausosi sekamų pasakų, skaitomų eiliuotų kūrinių, apsakymų ir pan. Klausosi ir imituoja gamtos garsus. Komentuoja savo meninį darbėlį..

Kūrybiškumas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
Domisi naujais daiktais, vaizdais, garsais, judesiais. Atranda vis naujus dalykus artimiausioje įprastoje aplinkoje. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus simbolinius veiksmus.	Žaidžia su įvairiais žaislais, medžiagomis (skirtingų formų, tekstūros, spalvos). Tapo ant stiklo. Pučia šiaudeliais dažų dėmes „Kas tai?“ Daro siūlo (dažyto guašu) antspaudus. Žaidžia įvairius žaidimus su vandeniu, smėliu, šviesos stalu, plastilinu, sūria tešla, sniegu. Lauke su botais palaksto po	Skatina vaiką patirti vis naujus potyrius, išpūdžius. Stengiasi, kad vaikas veikloje patirtu visus 5 pojūčius (uoslės, regėjimo, klausos, lytėjimo, skonio). Duoda vaikams žaisti su skirtingų spalvų, tekstūrų, formų daiktais. Nuolatos atnaujina žaislus ir priemones, kurios lavina pojūčius.

	<p>balas, voliojasi sniege. Smėlio dėžėje stato smėlio pilis, dekoruoja naudojant gamtines medžiagas (kankorėžius, smilgas, kaštonus, medžių žieves). Dalyvauja įvairiose lopšelio-darželio projektuose, piešinių-darbelių parodoje</p>	<p>Siūlo vaikams žaislus, kuriuos galima išardyti, išbandyti. Pasiūlo vaikui žaisti dailės priemonėmis ir medžiagomis. Kuria saugią, džiaugsmingą, laisvą aplinką, kurioje vaikas gali eksperimentuoti su įvairia saugia medžiaga. Skatina vaikus savarankiškai piešti, tapyti, žaisti. Skatina vaikus klausti, domėtis, į klausimus atsakyti trumpai, bet aiškiai.</p>
--	---	---

IKIMOKYKLINIS AMŽIUS 3-4 m. SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Savivoka ir savigarba

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Pasako savo ir kito jausmus, norus. Supranta, kad kitas negalėjo matyti to, ką matė jis, nes kitas žmogus nebuvo šalia. Mano, kad jis yra geras, todėl jį kiti palankiai vertina. Kalba pirmuoju asmeniu: „aš noriu“, „mano“. Savo „aš“ sieja su savo veikla ir daiktų turėjimu – pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina 5-6 kūno dalis</p>	<p>Žaisti žaidimus: „Mano-tavo“, „Mano kūnas“, „Mano žaidimai“. Pasiūlyti veiklos tyrinėjimams: „Kas aš esu?“, „Mano kūnas“, „Žmonių panašumai ir skirtumai“.</p>	<p>Organizuoja „Ryto ratą“, naudoja kasdieninius ritualus. Pasiūlo stebėti save, apibūdinti savo išvaizdą. Skatina vaikus kalbėti, pasakoti apie naujus išpūdžius, veiklas su draugais, šeimos nariais. Aptaria žmonių panašumus ir skirtumus. Atsako į rūpimus klausimus.</p>

Emocijų suvokimas raiška

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Pavadina pagrindines emocijas. Atpažįsta kitų emocijas pagal elgesį. Pradedama valdyti savo emocijas. Nuotaikų veideliais pažymi savo nuotaiką. Trumpam atitraukus dėmesį vėl sugrįžta prie ankstesnės veiklos. Išbando įvairius konflikto sprendimo ar savo interesų būdus, atkakliai laikosi savo</p>	<p>Kūno išraiška pavaizduoja jausmus (vaidyba). Dėlioja simbolines nuotaikų korteles. Loto „Jausmų abėcėlė“. Klausosi vaikų balsų įrašų, iš kurių sprendžia, kokios jie nuotaikos: linksmi, liūdni, pikti, ramūs. Pasakoja, ką yra sumanęs, numatęs. Bando pats įveikti sunkumus.</p>	<p>Aiškina apie žmonių nuotaikas, padeda suprasti, kad žmonių nuotaikos ir jausmai įvairūs, nuolat keičiasi priklausomai nuo aplinkos. Pasiūlo, pakviečia kalbėti apie savo jausmus, vaizduoti ir išreikšti juos įvairiomis meninėmis priemonėmis. Atsižvelgia į vaikų poreikius, interesus, organizuoja atsipalaidavimo, ramybės</p>

norų. Žaisdamas stengiasi laikytis žaidimo taisyklių.		valandėles, imitacines mankšteles, priešybių žaidimus. Skatina tinkamais būdais reaguoti į kitų emocijas, jausmus.
--	--	--

Santykiai su bendraamžiais ir su suaugusiais

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
Lengvai atsiskiria nuo tėvų, globėjų. Pasitiki pedagogu, priima pagalbą, vykdo individualius prašymus. Žaidžia kartu su bendraamžiais. Dalijasi žaislais. Stengiasi geranoriškai bendrauti su bendraamžiais, suaugusiais. Drąsiai veikia, rizikuoja, išbando ką nors nauja, kai šalia yra besirūpinantis suaugusysis. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus, nori kito vaiko jam patinkančio žaislo.	Padedą mokytojai grupės žaislų tvarkyme. Žaidžia stalo žaidimus: „Kas gerai, kas blogai“, „Kas greičiau sudėlios“. Žaidžia kolektyvinius žaidimus, siužetinius: „Šeima“, „Statybininkai“. Mėgdžioja auklėtojos, mamos veiksmus: maitina lėlę, valo stalą, tvarko žaislus. Pasiūlyti spręsti problemas: „Dabar aš dėsiu žaislus į dėžutę, o kas man juos padavinės?“	Inicijuoja bendravimą, pasiūlo įdomių susipažinimo žaidimų. Kartu diskutuoja, išklauso, pratina reikšti nuomonę. Padedą suvokti kokiomis vertybėmis remiasi draugystė, kodėl ji vertinama. Įvardija draugiškumo ženklus, padeda susidraugauti. Skatina vaikų bendradarbiavimą. Siūlo veiklas kurios skatina vaikus veikti drauge.

Savireguliacija ir savikontrolė

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
Sekdamas suaugusiojo ir kitų vaikų pavyzdžiu laikosi tvarkos ir žaidimo taisyklių. Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Geriau valdo savo emocijų raišką ir veiksmus. Žaisdamas kalba su savimi, nes kalba padeda sutelkti dėmesį, kontroliuoti savo elgesį.	Pats pasirenka žaislus, susiranda žaidimo draugų. Žaidimas „Atpažink jausmus“. Kartu su mokytoja kuria grupės taisykles (susitarimus).	Bendrauja, bendradarbiauja, pasiūlo sukurti elgesio, grupės, saugaus žaidimo taisykles. Inicijuoja diskusijas apie tinkamą ir netinkamą elgesį, aiškina pavojingo, rizikingo elgesio pasekmes. Išklauso, paguodžia, suteikia paramą, pagalbą.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Fizinis aktyvumas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
Stovėdamas ir sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis.	Bėgioja keičiant kryptį, tempą. Šokinėja abiem kojomis vietoje, lengvai judant pirmyn.	Organizuoja sportines šventes, pramogas, išvykas. Kartu su vaikais sportuoja,

<p>Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų. Tikslingai skirtingu ritmu vaikščiodamas, bėgiodamas apeina ir peržengia kliūtis. Išlaiko pusiausvyrą eidamas nedideliu paaukštinimu. Šokinėja abiem kojomis ir ant vienos, peršoka per liniją. Spiria kamuolį į taikinį. Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. Laipioja įvairiais lauko įrengimais. Mina ir vairuoja triratuką.</p>	<p>Dalyvauja mankštose. Žaidžia žaidimus su išsisukinėjimais. Dalyvauja organizuotose įvairiose estafetėse, panaudojant priemones: kaspinus, kamuolius, lankus, lazdas. Važinėja triratukais, paspirtukais.</p>	<p>mankštinasi. Moko įvairių judrių, sportinių žaidimų. Padeda taisyklingai atlikti judesius, pratimus. Sudaro vaikams sąlygas važinėti dviratuku ir paspirtuku.</p>
---	---	--

Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Valgo ir geria savarankiškai. Naudoja stalo įrankius. Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti. Pats nueina į tualetą. Padeda suaugusiam serviruoti ir po valgio sutvarkyti stalą. Priminus po valgio skalauja burną. Pasako, kodėl reikia plauti vaisius ir daržoves</p>	<p>Dalyvauja sveikatos valandėlėse, pramogose, įvairiuose projektuose.</p>	<p>Skatina vaikus savarankiškai apsirengti. Moko vaikus taisyklingai plauti rankas. Primena vaikams, kad čiaudint ir kosint reikia prisidengti burną ir nosį. Savo pavyzdžiu rodo kaip taisyklingai naudotis stalo įrankiais.</p>

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Sątytinė kalba

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Klausymas Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų, pasakojamų, skaitomų, deklamuojamų kūrinių literatūrine kalba, tarmiškai. Pradeda išklaudyti, suprasti ir reaguoti į tai, ką jam sako suaugusysis ar vaikas. Girdimasis suvokimas ir foneminė klausa Žodžiuose išgirsta balsę „a“. Parodo kampuotą ir apskritą daiktą, raudoną spalvą, kur didesnis, kur mažesnis, visus, kurie skrenda. Pradeda skirti balsius kalboje.</p>	<p>Klausosi raiškios, vaizdžios, turtingos, emocišingos kalbos. Skiria aplinkos ir kalbos garsus. Nurodo, kas kurį garsą skleidė. Bando girdėtą garsą pakartoti. Bando nurodyti, kur dar galima girdėti tokius garsus. Žaidžia žaidimus „Kas taria?“, „Paklausk ir parodyk“, „Kur girdėjai?“, „Klaidų taisymas“, „Taukšt-pliaukšt“, „Nesuklysk“. Pasakoja apie save, šeimą, dabartinę ir buvusią veiklą,</p>	<p>Pratina išklaudyti, išgirsti, naudoja informacines technologijas. Sudaro sąlygas vaikams nuolat girdėti taisyklingą, spalvingą, rišlią suaugusiųjų kalbą, skatina ją mėgdžioti. Taiko įvairius būdus – paaiškinimą, paveikslėlių rodymą, išraišką, kūno kalbą arba balso toną – atskleisdamas naujų žodžių prasmę. Šnekina vaikus natūralioje aplinkoje, išklauso kiekvieną vaiką. Pasakoja, komentuoja</p>

<p>Supranta, kada rytas, kada vakaras. Įvykdo instrukciją „duok man du“. Žino, kuris pirštas nykštys, kuris smilius. Suvokia tris skirtingus nuosekliai išsakytus prašymus. Gali įsiminti ir pakartoti trumpus 4-6 žodžių sakinius. Kalbėjimas Kalba pats sau, kitam, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, kartais laikydamasis elementarių kalbinio etiketo normų. Žaidžia garsais ir žodžiais, kuria naujus Vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. Taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos žodžių garsų. Padedant atpažįsta žodyje kelis atskirus garsus. Deklamuoja trumpus eilėraščius, atkartoja trumpas pasakas ar apsakymus, pridėdamas savo žodžių.</p>	<p>esamus ir buvusius išgyvenimus, vartoja girdėtus naujus žodžius. Žaidžia siužetinius žaidimus. Kuria įvairius pasakojimus, fantazuoja.</p>	<p>paveikslėlius, aiškina, jei vaikas ko nesuprato. Pratina išklaudyti, kai kalba pašnekovas – draugas, mokytojas, kitas suaugęs žmogus. Skatina pasakoti draugams, mokytojams, išsakyti savo džiaugsmą, liūdesį, gailestį, užuojautą. Skatina dėlioti, apžiūrėti įvairios tematikos paveikslėlius, iliustracijas, jas apibūdinti, aptarti.</p>
--	---	--

Rašytinė kalba

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksėnos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Skaitymas Domisi skaitymu. Vaizduoja, kad skaito knygą. Skaito knygelių paveikslėlius, įvardija įvairių objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus. Atkreipia dėmesį į raides, simbolius aplinkoje, pradeda jais manipuluoti.</p> <p>Rašymas Domisi ne tik rašymo priemonėmis, bet ir galimybe rašyti (kompiuteriu ir kt.). Raidėmis ir simboliiais pradeda manipuluoti įvairioje veikloje. Keiverzonėse ir piešiniuose pasirodo raidžių elementai ir</p>	<p>Įvairioje bendravimo aplinkoje varto žurnalus, knygas, skrajutes. Atsako į klausimus apie tai, ką „perskaitė“. Žiūrint paveikslėlį skatinamas apie jį pasakoti, kas ką daro, ką kalba ir pan.</p> <p>Vaiko aplinka turtinama įvairiais rašikliais, sudaroma galimybė pažinti kompiuterį. Vaikas skatinamas keiverzonėmis užrašyti savo vardą, pavardę, norus, pasirašinėti po dailės darbėiais ir kt.</p>	<p>Skiria laiko knygų skaitymui, inicijuoja knygų aptarimo valandėles, pakviečia, kartu žaidžia bibliotekėlėje. Sudomina, pasiūlo klausytis įrašų, pasakoja, komentuoja paveikslėlius, paaiškina, jei vaikas ko nesuprato. Atkreipia vaikų dėmesį į raides ir užrašus grupės ir kitose erdvėse. Skatina naudoti įvairias rašymo priemones: rašiklius, flomasterius, plunksnas, kreideles ir kt. Skatinti keiverzonėmis užrašyti savo vardą.</p>

raidės.	Veria vardo, pavardės raidžių karolius. Ieško aplinkoje žodžių, kuriuose yra vaiko vardo raidės.	
---------	--	--

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Aplinkos pažinimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Išvardina gyvenamosios vietos objektus.</p> <p>Pasako miesto, gatvės, kurioje gyvena, pavadinimus, savo vardą ir pavardę.</p> <p>Pastebi pasikeitimus savo aplinkoje.</p> <p>Pastebi ir pasako pagrindinius augalų ir gyvūnų požymius.</p> <p>Atpažįsta ir įvardija artimiausios aplinkos gyvūnus ir augalus.</p> <p>Žino metų laikus ir jiems būdingus požymius.</p>	<p>Žaidžia žaidimus : „Parduotuvė“, „Mašinų remontas“ ir pan.</p> <p>Pasakoja, kur gyvena, bando apibūdinti, kaip atrodo namų aplinka.</p> <p>Pastebi netinkamus daiktus savo aplinkoje, parodo ir pasako, kas naujo atsirado, ko nebėra.</p> <p>Skiria ir pavadina pagrindines augalo dalis (lapai, žiedai), pastebi gyvūnų išskirtinius bruožus (kailis, uodega ...).</p> <p>Pastebi ir pasako, kad šiandien lyja lietus, šviečia saulė, džiaugiasi spalvota vaivorykšte.</p>	<p>Pasivaikščiojimų metu stebi su vaikais ir aptaria aplinką: medžius, gėles, žolę.</p> <p>Stebi su vaikais ir aptaria aplinką: orą, saulę, vėją, debesis.</p> <p>Kartu su vaikais varto, skaito knygeles apie gyvūnėlius, augalus.</p> <p>Kalbasi su vaikais apie tėvų profesijas.</p>

Tyrinėjimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Tyrinėja supančią gamtinę ir daiktinę aplinką.</p>	<p>Stebi, kas atsitiks judinant daiktus (pučiant, traukiant, stumiant, sukant, supant skandinant). Tyrinėja medžiagų savybes: sušlapina, plėšia, minko ir pan.</p> <p>Žaidžia su balansinėmis svarstyklėmis, išbando magneto galimybes, tyrinėja daiktus ant šviesos stalo, tyrinėja kinetinio smėlio savybes.</p>	<p>Sudaro galimybę tyrinėti, kaip daiktai juda ir kaip juos pajudinti, stumiant, sukant, supant, skandinant.</p> <p>Suteikia progą vaikams tyrinėti balansines svarstyklas, magnetus, supynes, daiktus ant šviesos stalo, kinetinį smėlį.</p>

Skaičiavimas ir matavimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Pradedama skaičiuoti daiktus ir palyginti kelių daiktų grupes pagal daiktų kiekį grupėse.</p> <p>Vartoja kelintinius</p>	<p>Skaičiuoja savo pirštelius, žaisliukus.</p> <p>Žaidimuose taiko skaičiuotę „Pirmas-antras“.</p>	<p>Siūlo vaikams stalo žaidimų kuriuose jie turėtų galimybę lyginti, skaičiuoti daiktus, žaidžia domino.</p> <p>Moko apibūdinti erdvės</p>

<p>skaitvardžius: pirmas, antras. Grupuoja daiktus pagal išorinius požymius. Lygina įvairių dydžių daiktus pagal išorinius požymius (ilgį, plotį, storį, aukštį ir kt.). Padalina daiktus po lygiai. Supranta, kad pridėdant daiktus jų skaičius grupėje didėja, o paimant – mažėja.</p>	<p>Grupuoja daiktus pagal spalvą, formą, dydį, kiekį, bando kombinuoti, sugrupuoti. Jungia įvairių spalvų, pločio, ilgio juosteles į žiedus, sujungia taip „auginant“ erdvinės formas, stebi smėlio laikrodį. Žaidžia rūšiavimo žaidimus su skirtingo kiekio detalėmis</p>	<p>objektus, nurodant į juos panašius kasdieninės aplinkos daiktus: apvalus kaip kamuolys. Padeda vaikams suprasti, kad formos nepriklauso nuo spalvos ir dydžio, leidžia manipuliuoti daiktais, žaisti Lego. Skatina vaikus lyginti aplinkoje esančius daiktus pagal dydį, ilgį, aukštį, masę, plotį ir t.t. Inicijuoja pokalbius apie tai ką vaikas daro ryte, dieną, vakare, naktį, atkreipia jų dėmesį į metų laikams būdingus požymius.</p>
--	--	--

Mokėjimas mokytis

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Siūlo žaidimų idėjas. Domisi aplinka – klausinėja. Žaidžia kūrybiškai. Džiaugiasi tuo, ką išmoko.</p>	<p>Bando pakeisti, pajavairinti patį žaidimą (įtraukti naujus veikėjus, koreguoja). Taiko įvairius informacijos paieškos metodus: knygų „skaitymas“, aplinkos tyrinėjimas, klausinėjimas. Žaisdami mėgina improvizuoti, prisitaikyti, „įsilieti į žaidimą“ (pagal žaidimo tematiką susikuria sau personažą ir pan.) Vaikai giriasi: „Pažiūrėk, aš moku nušokti“. Ir nušoka nuo laiptelio</p>	<p>Pasiūlo žaidimų, pakviečia laisvai judėti, veikti, tyrinėti supančią erdvę. Parūpina albumų, knygų, nuotraukų. Pasakoja, diskutuoja apie gyvūnų ir augalų įvairovę, gamtos reiškinius. Pakviečia stebėti augalus, gyvūnus artimiausioje aplinkoje, globoti, auginti. Organizuoja išvykas, atradimus. Pasiūlo patirtus įspūdžius reikšti žodžiu, garsu, vaizdu, judesiu.</p>

MENINĖ KOMPETENCIJA

Meninė Raiška Muzika ir šokis

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Emocingai atlieka klausomus kūrinius (vaikiškas daineles, instrumentinius kūrinius) – ploja, trepsi, džiaugiasi. Klausydamasis ir tyrinėdamas gamtos, aplinkos garsus, vokaličius kūrinius, atlieka jų nuotaiką, bei keliais žodžiais juos apibūdina. Kartu su kitais dainuoja trumpas, aiškaus ritmo, siauro</p>	<p>Klausosi vaikiškų dainelių, gamtos garsų, trumpų instrumentinių kūrinių ir atlieka juos kūno judesių ir instrumentų pagalba (pvz. klausydamas polkos, ploja, barškina barškučiais, groja būgneliais, lopšinės – supa žaislus). Dainuoja nesudėtingas lietuvių liaudies (pvz. „Vijo lizdą</p>	<p>Parenka ir pasiūlo pasiklausyti įvairių gamtos ir žmogaus sukeltų garsų, mėgdžioti juos balsu, įvairiomis priemonėmis. Parenka įvairius muzikos kūrinius, vaizdines priemones. Apibūdina kūrinių turinį. Muzikos klausymui parenka natūralių gamtos muzikos instrumentų (akmenukai ir kt.), ritminių muzikos instrumentų</p>

<p>diapazono autorines liaudies dainas.</p> <p>Dainavimą palydi imitaciniais, ritmiškais judesiais.</p> <p>Tyrinėja savo balso galimybes (dainuoja garsiai, tyliai, aukštai, žemai, greičiau, lėtai).</p> <p>Apžiūrinėja, tyrinėja ritminius muzikos instrumentus ir jais ritmiškai groja kartu su pedagogu.</p> <p>Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, atlikdamas kelis nesudėtingus judesius: eina, bėga rateliu, gyvatėle, trepsi, ploja, sukasi po vieną ir po du, žaidimų tekstą imituoja rankų ir kojų judesiais.</p> <p>Šoka trijų-keturių judesių šokius (eina, pritūpia, pasisuka, bėga ir kt.)</p> <p>Šoka spontaniškai kurdamas.</p> <p>Žaidžia vaizduojamuosius (darbo proceso, augalų vegetacijos, gyvūnų) šokamuosius žaidimus, mėgdžioja žaidinimų, gyvūnų, augalų judesius</p>	<p>pelėda“, „Tindi rindi triuška“, „Rida-da“) ir autorines dainas.</p> <p>Dainuoja garsiai, tyliai, lėtai, greitai ir klausosi savo balso skambėjimo.</p> <p>Apžiūri instrumentus, kuriais groja. Klausosi jų skambėjimo.</p> <p>Ritmiškai pritaria barškučiais, būgneliais.</p> <p>Eina ratelius, žaidžia muzikinius žaidimus atlikdami imitacinius judesius pagal žaidimo turinį ar eina, bėga rateliu, sukasi vietoje po vieną ar po du, atlieka kitus judesius.</p> <p>Kartu su auklėtoja eina, bėga rateliu, įterpdamas imitacinius judesius, kuriais perteikia trumpą istoriją (pvz. gėlės gyvenimas nuo sėklos, daigo iki žiedo – pasėja, dygsta, auga, žydi).</p> <p>Žaidžia vaizduojamuosius (darbo proceso, augalų vegetacijos, gyvūnų) šokamuosius žaidimus (pvz. „Skrido uodas“, „Šiaudų batai“, „Rudenėlis žemėn krito“ ir kt.).</p>	<p>(lazdelės, kaladėlės, barškučiai...), skarelių, kaspinėlių ir kitų priemonių.</p> <p>Parenka skirtingo charakterio kūrinėlius, supažindina vaikus su muzikinės „kalbos“ elementais, muzikos žanrais, muzikos instrumentais, jų skambesiu.</p> <p>Plečia vaikų muzikinį žodyną.</p> <p>Parenka muzikinę klausą ir vokaličius įgūdžius lavinančius pratimus-žaidimus, panaudojant liaudies tautosaką, gamtos garsų pamėgdžiojimus, įvairios tematikos siauro diapazono daineles, ritminius muzikos instrumentus.</p> <p>Supažindina su muzikavimo tradicijomis, organizuoja tautos, kalendorines šventes.</p> <p>Skatina judesiais imituoti gamtos reiškinius, gyvūnų judesius, darbą.</p> <p>Parenka liaudies ratelius, muzikinius žaidimus, paaikškina, parodo šokių judesius.</p> <p>Supažindina su įvairiais muzikos instrumentais, parodo kaip jais grojama.</p> <p>Padedą vaikams tyrinėti ir atrasti garsus šiais instrumentais.</p> <p>Kartu muzikuoja, parenka įvairius muzikinius žaidimus skatinančius vaikų kūrybiškumą.</p> <p>Pakviečia judėti, improvizuoti, išreikšti save šokyje, pasiūlo skirtingo tempo kūrinėlių.</p> <p>Pasiūlo įdomių idėjų, moko šokio žingsnelių, pagiria, paskatina.</p> <p>Kviečia išbandyti ir derinti saviraišką bei kūrybą su vaizdu, žodžiu, judesiu, garsu, balsu.</p> <p>Kartu šoka. improvizuoja.</p>
--	---	---

Dailė. Vizualinė raiška

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Patirtį išreiškia naudodamas įvairias linijas, jų derinius, geometrines ir laisvas formas, spalvas.</p> <p>Eksperimentuoja dailės priemonėmis atspalvdamas spalvas.</p> <p>Spauduoja įvairiomis priemonėmis, lipdo nesudėtingas formas.</p>	<p>Piešia įvairia technika: gvašu, akvarele, anglimi, spalvotais pieštukais, vaškinėmis kreidelėmis.</p> <p>Eksperimentuoja maišydami spalvas, atranda naujus atspalvius.</p> <p>Spauduoja įvairiomis pedagogo ar paties aplinkoje rastomis ir pritaikytomis priemonėmis.</p> <p>Geba eksperimentuoti su plastilinu, moliu, kinetiniu smėliu.</p>	<p>Sudaro sąlygas eksperimentuoti dailės priemonėmis ir medžiagomis.</p> <p>Pagiria, pasidžiaugia, palaiko kūrybinę nuotaiką.</p> <p>Kartu su vaikais diskutuoja, skatina reikšti savo nuomonę, žadina saviraišką.</p> <p>Kartu organizuoja kūrybinių darbų parodėles.</p> <p>Tenkina kiekvieno vaiko poreikį patirti, išgyventi, kūrybinę sėkmę.</p> <p>Vertina kiekvieno vaiko kūrybą.</p> <p>Parenka, pasiūlo, praturtina aplinką menininkų kūriniais.</p> <p>Komentuoja, aptaria, diskutuoja,</p> <p>Įtraukia į meninius, pažintinius tyrinėjimus, stebėjimus.</p> <p>Pratina saugiai, taupiai, tvarkingai elgtis su dailės priemonėmis ir medžiagomis</p>

Vaidyba ir žaidimai

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Žaisdamas atkuria matytų situacijų fragmentus.</p> <p>Kuria dialogą tarp veikėjų.</p>	<p>Žaidžia – vaidina trumpas sceneles pagal literatūrinius, muzikinius siužetus.</p> <p>Žaidžia stalo teatrą, kuria veikėjų dialogus.</p> <p>Žaidžia pantomiminius žaidimus.</p> <p>Bando atlikti nesudėtingus tautosakos kūrinėlius, deklamuoti trumpus eilėraštkus.</p>	<p>Skaito, pasakoja, žaidžia, vaidina, turtina kalbą, vaizduotę.</p> <p>Pasiūlo naujų neįprastų idėjų, temų.</p> <p>Naudoja lėles pokalbiuose, žaidimuose, pasisveikinimo ritualuose, sudomina.</p> <p>Parūpina žaidimams tikrų daiktų.</p> <p>Parodo, kaip galima žaisti su teatro lėlėmis, siūlo vaikams pažaisti matytą pasaką.</p> <p>Skatina vaikus reikšti natūraliai kylančias emocijas, nelygina vaiko išraiškos su kito vaiko.</p> <p>Skatina vaikus vaidinti, parodo, kaip galima judėti ir kalbėti-intonuoti pagal tipišką veikėjo bruožus, tempo ritmą.</p> <p>Siūlo vaikams naudoti įvairius butaforinius daiktus, parodo, kaip tie patys daiktai gali būti panaudoti įvairiose situacijose.</p>

		Sudaro sąlygas vaikams išgyventi pasitenkinimą, reikšti savo norus ir jausmus pagal skirtingas to paties siužeto situacijas.
--	--	--

Estetinis suvokimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Džiaugiasi menine veikla, nori šokti, dainuoti, vaidinti.</p> <p>Keliais žodžiais ar sakiniiais pasako savo meninius įgūdžius.</p> <p>Reaguoja į kitų vertinimus. Grožisi gamtos spalvomis, garsais.</p>	<p>Dalyvauja įstaigoje organizuojamuose renginiuose (Kalėdos, Pusiaužiemis, Užgavėnės, Velykos, Šeimos šventė ir kt.).</p> <p>Pasakoja savo įspūdžius apie klausytą muziką, stebėtą vaidinimą, vizualaus meno kūrinį, komentuoja spalvas, formas, turinį, gali paaiškinti, kokie veikėjai dalyvavo, kas atsitiko vaidinime.</p> <p>Išreiškia nuomonę apie savo ir grupės draugų meninę veiklą.</p> <p>Klausosi gamtos garsų pamėgdžiojimo (vėjo ūžesys, griaustinio dundėjimas, miško ošimas ir kt.).</p> <p>Stebi gamtos spalvas įvairiais metų laikais.</p>	<p>Skatina vaikus estetinį jautrumą, suvokimą ir vertinimą plėtoti per pojūčius.</p> <p>Kuria harmoningą, turtingą estetinių vaizdų aplinką.</p> <p>Skatina vaikus saugoti ir gerbti visa, kas gražu, puoselėti grožį kasdieniniame gyvenime.</p> <p>Sudaro galimybes pažinti tautos tradicijas, meną, gimtojo krašto grožį, kalbą.</p> <p>Skatina vaikus savo žaidimuose vaidinti muzikantus, šokėjus, dailininkus.</p> <p>Kartu su vaikais žiūri įvairių žanrų teatro vaidinimus, įrašus, žiūri animacinius filmukus.</p> <p>Sudomina vaikus patrauklia ir malonia veikla paties auklėtojo ir kitų kūrybos pavyzdžiais.</p> <p>Išklauso vaikus apie jų kūrybinius sumanymus, sugalvoja įvairių būdų, kaip padėti vaikui suvokti ir papasakoti kūrinį sužetų.</p> <p>Sudaro vaikams galimybę dalyvauti, stebėti lankytis parodose, teatruose, koncertuose, šventėse, mugėse ir pan.</p> <p>Skatina vaikus reikšti įvairių nuomonę, aiškina, kad visokia nuomonė yra priimtina.</p> <p>Sudaro sąlygas vaikams klausytis muzikos kūrinį, skatina susikaupti, išklausyti, savo mintimis pasidalinti su draugais.</p> <p>Sudaro galimybes vaikams dalyvauti muzikinėje veikloje ir darželyje vykstančiuose renginiuose.</p>

Kūrybiškumas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Įžvelgia naujas įprastų daiktų savybes.</p>	<p>Eksperimentuoja ant balto ir spalvoto popieriaus įvairaus formato</p>	<p>Skatinti domėjimąsi naujais, nežinomais, sudėtingais</p>

<p>Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų. Ižvelgia naujas įprastų daiktų bei reiškinių savybes.</p>	<p>(sauso ir šlapio) pirštu, teptuku, šiaudeliu, sagute, trintuku. Savo darbelį papildo audinio skiautelėmis, siūlais, sėklomis, džiovintais augalais. Panaudoti kasdien naudojamus daiktus pagal kitą paskirtį, iš daiktų sukurti savo, naują produktą.</p>	<p>dalykais. Skatinti veikti savaip. Taiko įvairius metodus ir būdus: smegenų audrinimas, fantastiniai klausimai, kūrybiniai vaidinimai, pasakų kūrimas, fantastinio gyvūno piešimas. Kuria žaidybine, tyrinėjimo aplinką kurioje yra įvairių reikiamų priemonių ir medžiagų. Skatina kurti pasakas.</p>
--	--	--

Iniciatyvumas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Pasirenka ir žaidžia vienas ar su draugais. Įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą (susidomėjus) Susidūręs su kliūtimi, bando ką nors daryti kitaip, siekia savarankiškumo, bet vis dar laukia suaugusiųjų paskatinimo, padaršinimo.</p>	<p>Veikia šalia kitų, netrukdo aplinkiniams, stengiasi draugiškai bendrauti, liūdi kai nesiseka, bando įveikti sunkumus, iškilusias problemas, prašo pagalbos, patarimo. Grupuoja daiktus tam tikra tvarka, gali padėti suaugusiems tvarkyti kambarius ar dirbti kitus darbus.</p>	<p>Siūlo vaikams įdomios veiklos, idėjų, sumanymų. Pagalbą vaikams teikia ne ką nors už jį darant, bet keliant mąstyti skatinančius klausimus, pateikiant keletą alternatyvų. Pritaria vaikų sumanymams, padeda juos išplėtoti, įgyvendinti. Siūlo vaikams veiklą atskirai, mažose grupelėse ir didelėje grupėje. Skatina tuos kurie nusimena nepavykus įgyvendinti idėjos, pataria, kaip dar galėtų pabandyti. Pastebi vaiko sumanymus, idėjas, jas palaiko, padeda išplėtoti. Skatina vaikus pabaigti pradėtus darbus, padėti vienas kitam įveikti problemas.</p>

IKIMOKYKLINIS AMŽIUS 4-5 m. SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Savivoka ir savigarba

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Supranta, kad buvo (kūdikis), yra (vaikas) ir visada bus tas pats asmuo užaugęs (vyras/moteris). Supranta, kad turi nuo kitų atskirą savo norų, ketinimų, jausmų pasaulį. Pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis, ir kaip jaučiasi, ko nori kitas. Jaučiasi esąs šeimos, vaikų</p>	<p>Žaidžia žaidimus, kuriuose vaikas vaizduoja tai save, tai ką nors kitą, save praicityje arba ateityje. Stalo žaidimai „Kas gerai ir kas blogai“, „Jausmų abėcėlė“, „Atpažink jausmus“. Žaidžia žaidimą „Kas mane pagirs?“. Įsivertina savo elgesį</p>	<p>Organizuoja veikla skatinančias vaikus tyrinėti save, savo kūną, žmonių panašumus ir skirtumus, pomėgius, jausmus ir kt. Skatina vaikus kalbėti, pasakoti apie naujus išpūdžius veiklas su draugais, šeimos nariais. Stebi ar neatsiranda nepakankamo savęs vertinimo</p>

<p>grupės narys. Apibūdina savo išvaizdą, kalba apie šeimą, draugus. Siekia kitų dėmesio, palankaus vertinimo</p>	<p>naudodamas „Gerų poelgių kraitelę“, „Gerumo medį“, „Šviesoforo metodą“. Kartu su tėveliais kuria „Šeimos medį“, „Šeimos šūkį“. Klausosi lietuvių liaudies pasakų, kuriose aiškiai skiriamas gėris ir blogis</p>	<p>ženklų. Inicijuoja žaidimus skatinančius vaikus kalbėti apie savo šeimą, jausmus, ateitį, dabartį. Inicijuoja pokalbius su vaikais apie jų šeimas, tėvelių darbus, šventes. Nuolat skatina vaiką, esant poreikiui teikia pastabas konkrečiam jo poelgiui. Skatina vaikus keisti žaidimo partnerius, sakyti komplimentus. Skatina vaikus rinktis veiklas pačiam, nepažeidžiant savo ir kitų saugumo bei nustatytų elgesio taisyklių</p>
---	--	---

Emocijų raiška ir savikontrolė

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksėnos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Geriau valdo savo emocijų raišką ir veiksmus. Apibūdina situacijas, kuriose kilo jausmai, juos išreiškia mimika ir žodžiais, o ne veiksmais. Pavadina pagrindines emocijas. Primenant laikosi grupėje numatytos tvarkos ir susitarimų. Ramioj situacijoj sugalvoja kelis konflikto sprendimo būdus ir jų pasekmes.</p>	<p>„Jausmų knygelė“ skaitymas. Įsivertina savo elgesį naudodamas „Gerų poelgių kraitelę“, „Šviesoforo metodą“. Žaidžia „Taikos ratelį“. Klausosi vaikų balsų įrašų, iš kurių sprendžia, kokios jie nuotaikos: linksmi, liūdni, pykti. Pokalbiai apie savijautą „Ryto rate“. Kartu su auklėtoja kuria grupės elgesio taisykles.</p>	<p>Kalbasi su vaikais apie tai, ką jis jaučia, parodo, kad supranta vaiko jausmus, padeda įvardinti emocines būsenas. Sudaro galimybę vaikams žymėti savo nuotaiką. Siūlo vaikams žaidimų skatinančių tyrinėti ir imituoti kitų žmonių nuotaiką, padeda išmokti tokių emocijų raiškos būdų, kurie leistų jam pasijusti geriau, tačiau neskaudintų kitų. Skatina vaikus laikytis susitarimų, taisyklių, tam tikros tvarkos. Nustato ribas, kurias peržengus žaidimai gali tapti pavojingi Motyvuoja vaiką pabaigti tai, ką jis pradėjo, padeda jam. Skatina vaikus tartis, ateiti pasidalinti mintimis apie jausmus, konfliktines situacijas. Siūlo žaidimus, padedančius spręsti konfliktines situacijas ir rasti tinkamą išeitį. Kalbasi apie tinkamas emocijų raiškos būdus. Sukuria erdves kuriose vaikai galėtų pabūti „vieni“, klausytis muzikos,</p>

		atsigulti, pavartyti knygą ir pan.
--	--	------------------------------------

Santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Kartu su bendraamžiais žaidžia bendrus žaidimus. Žaisdamas mėgdžioja kitus vaikus, supranta jų norus, tariasi dėl vaidmenų, siužeto, žaislų.</p> <p>Draugams siūlo savo žaidimų idėjas, sumanymus. Padeda kitam vaikui.</p> <p>Priima su veikla susijusius suaugusiojo pasiūlymus, įtraukia suaugusįjį į bendrą veiklą</p>	<p>Žaidžia kolektyvinius žaidimus.</p> <p>Klausosi patarlių ir priežodžių, bando suprasti jų prasmę.</p> <p>Žiūri animacinius filmus.</p> <p>Kuria „Draugystės“ plakata, piešia geriausio draugo portretą.</p> <p>Pats sugalvoja žaidimą ir pakviečia kirus žaisti.</p> <p>Dalyvauja projekte „Be patyčių“.</p> <p>Kuria grupės taisykles, dalyvauja grupės žaislų tvarkyme.</p>	<p>Inicijuoja pokalbius apie šeimą.</p> <p>Skatina vaikus pasakyti savo norus, sumanymus, idėjas, drąsiai išsakyti savo nuomonę, mintis, teikti pasiūlymus, diskutuoti.</p> <p>Skatina vaikus kalbėtis apie savo jausmus.</p> <p>Organizuoja tėvų dienas, vakarus, susitikimus su įdomiais žmonėmis.</p> <p>Padeda vaikams laikytis tvarkos, kontroliuoti savo elgesį.</p> <p>Įsitraukia į vaikų organizuojamus žaidimus.</p> <p>Kalbasi su vaikais apie tai kam naudingos elgesio taisyklės, kodėl reikia jų laikytis.</p> <p>Dalyvauja kuriant grupės taisykles. Suteikia informaciją apie nesaugų elgesį, pavojingas vietas, netinkamo elgesio Inicijuoja pokalbius apie šeimą.</p> <p>Skatina vaikus pasakyti savo norus, sumanymus, idėjas, drąsiai išsakyti savo nuomonę, mintis, teikti pasiūlymus, diskutuoti.</p> <p>Skatina vaikus kalbėtis apie savo jausmus.</p> <p>kontroliuoti savo elgesį. jų laikytis.</p>

Problemų sprendimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema, norėdamas ją įveikti, ieško tinkamų sprendimo būdų.</p> <p>Stebi savo veiksmų pasekmes.</p> <p>Bando sunkumus įveikti pats, tariasi su kitais, nepasisėkus samprotauja, ką daryti toliau, kitaip, prašo suaugusiųjų pagalbos.</p>	<p>Žaidžia sveikatos saugojimo žaidimus: „Kaip pereiti gatvę?“, „Susirgo“ ir pan.</p> <p>Bando su mokytoja įvardinti pasekmes „Kas bus, jeigu...“</p> <p>Sprendžia problemines situacijas „Ką daryti – patarimai draugams“.</p> <p>Taiso sugadintą žaislą, suplėšytą knygutę</p>	<p>Komentuoja vaikų taikomus problemų sprendimo būdus ir jų pasekmes.</p> <p>Skatina vaikus prisiminti, kokius panašios problemos sprendimo būdus jie taikė anksčiau.</p> <p>Drąsina vaikus kartu ieškoti išeities iš susidariusios probleminės situacijos.</p> <p>Padeda vaikams įveikti</p>

		sunkumus, tariantis kartu su vaikais, padedant jiems apmąstyti svarbiausius problemų sprendimo etapus.
--	--	--

Iniciatyvumas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Ilgesnį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas su kitu ir draugais.</p> <p>Pereina nuo pasirinktos veiklos prie suaugusiojo pasiūlytos veiklos jam, vaikų grupei, visai vaikų grupei.</p> <p>Bando pats įveikti kliūtis veikloje, nepavykus kreipiasi į suaugusįjį pagalbos.</p> <p>Kūrybiškai taiko įprastus daiktus, priemones.</p> <p>Pasitelkia vaizduotę ką nors veikdamas: žaisdamas, pasakodamas, judėdamas.</p> <p>Sugalvoja įdomių idėjų, veikimo būdų.</p>	<p>Piešia „Mano diena“ (atsispindi, ką vaikas ketina veikti per dieną).</p> <p>Sprendžia mokytojų sudarytas problemines situacijas – teikia pasiūlymus.</p> <p>Apibrėžia savo rankos plaštaką, pasirenka ir prikljuoja paveikslėlius, žyminčius, ką gali nuveikti darželyje ir kieme „Mano gerosios rankytės“.</p> <p>Sudaromos sąlygos vaikams pasiūlyti įdomios veiklos idėjų, sumanumų vaikų grupelių veiklai.</p> <p>Atlieka užduotėles, ugdančias mąstymo lankstumą, kūrybiškumą, originalumą, skatinančias idėjomis pasidalyti grupėje, kad vaikai pajustų, jog originalūs atsakymai ir mintys yra vertinami</p>	<p>Palaiko, skatina vaikų sumanymus, padeda juos išplėtoti, įgyvendinti.</p> <p>Siūlo vaikams veiklą atskirai, mažose grupelėse ir didelėje grupėje..</p> <p>Veiklas vaikams siūlo tik kaip motyvuojančias idėjas, kurią jie galėtų sukonkretinti ir savaip įgyvendinti.</p> <p>Pagalbą vaikams teikia ne ką nors už jį darant, bet keliant mąstyti skatinančius klausimus, pateikiant keletą alternatyvų.</p> <p>Sudaro sąlygas veiklas plėtoti po keletą dienų, neardant susikurtos aplinkos</p>

SVEIKATOS KOMPETENCIJA

Fizinis aktyvumas. Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu.</p> <p>Juda vingiais greitėdamas ir lėtėdamas.</p> <p>Šokinėja vietoje ar judant pirmyn, šokinėja per šokdynę.</p> <p>Šokinėja abiem ir ant vienos kojos, nušoka nuo paaukštėjimo, įveikdamas kliūtis.</p> <p>Eina ant pirštų galų, siaura linija, gimnastikos suoleliu.</p> <p>Mina ir vairuoja dviratuką.</p> <p>Dažniausiai taisyklingai naudojami stalo įrankiais.</p>	<p>Dalyvauja mankštose, žaidimuose, skatinančiuose vaiką vaikščioti ant pirštų, kulnų, siaura linija.</p> <p>Žaidžia judrius žaidimus „Raganėle, pamotėle“, „Gandras ir varlės“, „Žuvys ir tinklas“ ir kt.</p> <p>Dalyvauja linksmosiose estafetėse.</p> <p>Dalyvauja sporto šventėse, pramogose.</p> <p>Važinėja paspirtuku, dviratuku.</p> <p>Žaidžia stalo žaidimus „Sveikas maistas“, „Auk</p>	<p>Rekomenduoja tėvams vaikus apmokyti patogiais ir lengvai apmokyjamais drabužėliais.</p> <p>Skatina vaikus savarankiškai apsirengti.</p> <p>Moko vaikus taisyklingai plauti rankas, veidą.</p> <p>Primena vaikams, kad čiaudint ir kosint reikia prisidengti burną ir nosį.</p> <p>Skatina susitvarkyti žaislus Skaito, kuria kūrinėlius apie saugų elgesį.</p>

<p>Valgo tvarkingai, skalauja burną, valo dantis.</p> <p>Domisi, kuris maistas sveikas ir naudingas.</p> <p>Apsirengia ir nusirengia, tvarko savo rūbelius, apsiauna ir nusiauna batus.</p> <p>Žino apie pavojingus daiktus.</p> <p>Gali sutvarkyti savo žaidimo vietą.</p> <p>Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius pirštais (veria ant virvutės sagas, užsega ir atsega sagas).</p> <p>Pieštuką ir žirkles laiko beveik taisyklingai</p>	<p>sveikas“, „Sveiko maisto piramidė“ ir kt.</p> <p>Karpo paveikslėlius iš reklaminių žurnalų.</p> <p>Kalba, diskutuoja apie pieno, mėsos, vaisių ir daržovių naudą.</p> <p>Kartu su tėveliais kuria „Sveikuolių receptus“.</p> <p>Dalyvauja projektuose, sveikatos valandėlėse, pokalbiuose apie pavojingus daiktus.</p> <p>Žaidžia žaidimą „Saugių žodžių piramidė“.</p> <p>Žaidžia pirštukų žaidimus „Pirštukai miega“, „Kas namelyje gyvena?“, „Šitas pirštukas nori miegelio“ ir kt.</p> <p>Piešia įvairias linijas, pieštuku apveda daiktus.</p>	
---	--	--

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Sakytinė kalba

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Klausymas</p> <p>Klausosi įvairaus turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvairius įvykius, reiškinius, klausosi gyvai įrašų.</p> <p>Supranta sudėtingesnio turinio tekstus.</p> <p>Girdimasis suvokimas ir foneminė klausia</p> <p>Parodytą skaičių įsidėmi minutei.</p> <p>Supranta sąvokas „daugiau, daugiausia“, „storas, plonas, liesas, kreivas“.</p> <p>Pradedama skirti izoliuotus priebalsius iš kitų priebalsių, prireikus juos randa tarp kitų izoliuotų garsų.</p> <p>Pradedama pakartoti 2-3 skiemenų eiles, kai skiemenys eilėse skirtingi.</p> <p>Suvokia pasakytą absurda,</p>	<p>Pakartoja tris skiemenis, kurie skiriasi vienu garsu (na-ta-ka, pa-pu-po, sa-se-sė ir pan.)</p> <p>Žaidžia žaidimus „Aukštyn-žemyn“, „Šuniukas Sargis“.</p> <p>Skiria fonemas.</p> <p>Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą jo paties, tėvų, draugų vardažodžiuose, trumpuose žodžiuose. Su atpažintu garsu sugalvoja naujų žodžių.</p> <p>Žaidžia žaidimą „Kokį garsą išgirdai“, „Sugedęs telefonas“.</p> <p>Pasakoja apie save, savo šeimą: pasako savo vardą, pavardę, amžių, kur gyvena, artimųjų vardus, kur dirba tėveliai ir kt.</p> <p>Komentuoja ką padaręs, ką nupiešęs.</p>	<p>Skaito literatūrinius ir tarmiškus tekstus: pasakos, iliustruotos knygelės, dainuojamoji tautosaka ir kt.</p> <p>Skatina dėlioti, apžiūrinti įvairios tematikos paveikslėlius, iliustracijas, jas apibūdinti, aptarti.</p> <p>Sudaro sąlygas vaikams nuolat girdėti taisyklingą, spalvingą, rišlią suaugusiųjų kalbą, skatina ją mėgdžioti.</p> <p>Pratina išklausti, kai kalba pašnekovas -draugas, auklėtoja, kitas suaugęs žmogus.</p> <p>Taiko įvairius būdus – paaiškinimą, paveikslėlių rodymą, išraišką, kūno kalbą arba balso toną –atskleisdamas naujų žodžių prasmę.</p> <p>Užrašo vaikų kūrybos perliukus, juos kaupia pasiekimų aplankuose.</p>

<p>nesąmonę. Parodo išvardintas profesijas paveikslėliuose. Geba įsiminti ir pakartoti 8 žodžių sakinį. Skiria žodžius paronimus (besiskiriančius vienu garsu). Kalbėjimas Natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia, ko nori, tikisi, kalba apie ankstesnius įvykius. Kalbėdamas žiūri į akis. Pasakoja apie tai, kas buvo nutikę, kalbasi apie matytus filmukus, televizijos laidas, žaistus kompiuterinius žaidimus. Laisvai kalba sudėtiniais sakiniais. Vartoja daugumą kalbos dalių (daiktavardžius, veiksmažodžius, būdvardžius,rieveksmius, prielinksnius ir kt.). Išskiria pirmą ir paskutinį garsą trumpuose žodžiuose. Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kuria įvairias istorijas, eilėraštkus, inscenizuoja. Deklamuoja skaitomų pasakų eiliuotus intarpus.</p>	<p>Seka pasakas be galo. Žaidžia žodžiais juos trumpinant, įvairiai jungiant. Pedagogo inicijuojamas kuria eilėraštkus, istorijas, pasakas, jų pradžia, pabaigą, atvirkštines pasakas.</p>	<p>Parenka kalbines raiškos priemones, atitinkančias vaiko amžių, individualius poreikius ir gebėjimus: enciklopedijos, žinynai, laikraštkiai, žurnalai, komiksai ir kt. Skatina pasakoti draugams, mokytojams, išsakyti savo džiaugsmą, liūdesį, gailestį, užuojautą. Įtraukia kitakalbius vaikus į įvairią kalbinę veiklą: klausymai-atsakymai. Plečia žodyną, aiškina nežinomų žodžių reikšmę. Kalbos ugdymą vykdo spontaniškai ir tikslingai, sudarydamas įvairias situacijas: žodiniai žaidimai, inscenizacijos, vaidinimai. Inicijuoja individualius pokalbius su vaiku. Sukuria vaikų kalbinį aktyvumą skatinančią aplinką: inicijuoja vaikų pokalbius, diskusijas. Organizuoja parodas, išvykas.</p>
---	--	--

Rašytinė kalba

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksėnos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Skaitymas Domisi abėcėlės raidėmis. Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Supranta, kad kai kurios raidės turi savo pavadinimą ir specifinę grafinę raišką. Supranta aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių prasmę. Sugalvoja pavadinimus paveikslėliams, knygelėms. Įvardija specifinius skaitomo teksto veikėjų bruožus. Rašymas</p>	<p>Veikia grupėje, kurioje sukurta įvairi raidžių, spaudinių aplinka. Klausosi tekstukų, kuriuose žaidžiama su kalbos garsais, kurie atspindi vaiko pažįstamas raides. Sugalvoja raidėms smagius pavadinimus: A – stogelis, H – kopėtėlės ir pan., sudarant žodinius vaizdinius. Nuolat atkreipia dėmesį į aplinkoje esančius užrašus, simbolius, reklaminius užrašus</p>	<p>Skatina domėtis parašytu žodžiu, pavaizduotu simboliu. Užduoti klausimus apie išgirstą tekstą, skatinti pasakoti pagal paveikslėlius. Skatinti keverzonėmis užrašyti savo vardą Parenkti raidžių kortelių žaidimus, trafaretus, karolius ir kt. Skatina naudoti įvairias rašymo priemones: rašiklius, flomasterius, plunksnas, raides ir kt.</p>

<p>Domisi ir supranta spaudinių funkcijas (kalendorius, valgiaraštis, reklama ir pan.) Kopijuoja raides ir paprastus žodžius. Iliustruoja pasakas, pasakojimus, filmukus. Kuria ir gamina rankų darbo knygeles su elementariai nukopijuotais sakiniais, žodžiais, raidėmis. Bando rašyti raides, pradėdamas savo vardo raidėmis. Planšetiniame kompiuteryje rašo savo vardą, trumpus žodelius.</p>	<p>ir pan. Ieško savo vardo raidės grupės aplinkoje, knygoje. Dėlioja raidžių korteles. Žaidžia stalo žaidimą „Paveikslėliai, raidės, žodžiai“. „Skaito“ – kuria istorijas pagal paveikslėlius. Įvairioje veikloje kopijuoja atskiras raides, žodžius. Rašo savo vardą įvairiais rašikliais, kompiuteriu. Pasirašo savo piešinius, darbelius pirmąją vardo raide, visu vardu. Gamina lankstinukus, knygeles, sugalvoja joms pavadinimus, tekstukus. Kuria reklamas, skelbimus, kvietimus, dienotvarkę, orų prognozes. Ornamentuoja ritmiškai atkartodamas piešiamus elementus</p>	<p>Skatina vaikus žaisti žodžiais dainuojant daineles, deklamuojant eilėraščius, kalbant greitakalbes ir kt. Skaito vaikams knygas kuriose žaidžiama žodžių garsais. Nuolat atkreipia dėmesį į aplinkoje esančius užrašus. Praturtina aplinką įvairaus turinio spaudiniais Skatina vaiką pasirašyti savo vardu darbelius. Skatina vaikus teisingai laikyti knygas ir jomis rūpintis. Įvairiose veiklos erdvėse padėti knygų</p>
--	---	---

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Aplinkos pažinimas. Tyrinėjimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Pasakoja apie savo šeimą. Orientuojasi darželio aplinkoje. Įvardija kelis gimto miesto objektus (miesto ar darželio pavadinimą, gyvenamąją gatvę ir pan.). Žino metų laikus ir būdingus jiems požymius, skiria daugiau gamtos reiškinių. Atpažįsta ir įvardija naminius, kai kuriuos laukinius gyvūnus, nusako jų gyvenimo skirtumus. Skiria daržoves, vaisius, uogas ir nusako panaudojimo maistui būdus. Domisi dangaus kūnais, gamtos reiškiniais, kurių negali matyti (pvz. ugnikalnių išsiveržimas,</p>	<p>Piešia save, šeimą, pasakoja apie ją. Stebėdami fotografijas, aiškinasi, kuo panašūs į savo artimuosius. Kartu su tėveliais sudaro „Šeimos medį“. Vardija šeimos narius, pasako savo vardą ir pavardę, pasako kiek turi metų. Džiaugiasi pamatę savo pažįstamą aplinką: darželį, namą, juos piešia. Švenčia tradicines šventes. Dalyvauja pokalbiuose apie orą, stebi metų laikų kaitos požymius. Kuria „Gamtininko</p>	<p>Sudaro galimybę stebėti augalus ir gyvūnus gamtoje ir namų aplinkoje. Skatina vaikus kalbėti apie stebimų gyvūnų ir augalų kūno dalis, išvaizdą, apie tai ko jiems reikia, kad augtų, kaip juos saugoti, prižiūrėti. Skatina vaikus stebėti orus, metų laikus ir gamtos pokyčius, kurie tuo metu vyksta. Sudaro galimybę tyrinėti, kaip daiktai juda ir kaip juos pajudinti: pučiant, traukiant, stumiant, sukant, supant, skandinant. Organizuoja išvyką į gamtą, muziejus, teatrą, tėvų</p>

<p>žemės drebėjimas). Moka stebėti ir prižiūrėti kambarinių augalų augimą. Domisi, iš ko padaryti daiktai, jų savybėmis. Pasako, kad su nežinomomis medžiagomis ir daiktais reikia elgtis atsargiai, stengiasi taip daryti. Įvardija daiktų, medžiagų, gyvūnų, augalų skirtingus pastebėjimus.</p>	<p>kalendorių“. Žiūri filmuotą medžiagą apie gamtą, gyvūnus. Žaidžia žaidimus „Kada tai būna?“, „Valgomas-nevalgomas“. Dėlioja lavinamąją dėlionę „Gamtos reiškiniai“. Pastebi gyvūnus, jų išskirtinius bruožus. Žaidžia stalo žaidimus „Gyvūnai ir jų namai“, „Abėcėlė gyvūnai“, „Gyvūnai ir jų jaunikliai“. Tyrinėja sėklas, stebi jų dygimą, daigo augimą. Tyrinėja, ragauja daržoves, vaisius. Aiškinasi kaip daržovės, vaisiai naudojami maistui, kuo jie naudingi. Tyrinėja, kaip daiktai juda ir kaip juos pajudinti (pvz. pučiant, traukiant, sukant). Dalyvauja išvykose į gamtą. Dalyvauja projektuose, sveikatos valandėlėse.</p>	<p>darbovietes ir pan. .Kuria vaikams situacijas kuriose jie galėtų ragauti daržoves, vaisius, uogas, aiškina kaip jos vartojamos maistui. Suteikia progą vaikams tyrinėti judėjimą: skridiniai, magnetai, supynės. Skatina vaikus domėtis šeimos tradicijomis apie jas kalbėti</p>
--	--	---

Skaičiavimas ir matavimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Skaičiuoja iki 5. Skiria kelintinius skaitvardžius. Supranta, kad daiktų skaičius nepriklauso nuo daiktų formos, dydžio, daiktų savybių, jų padėties erdvėje. Pradeda skirti dešinę ir kairę savo kūno pusę, kūno priekį, nugarą. Skiria ir pavadina spalvas ir kelis atspalvius. Skiria apskritą, kvadratinę, trikampę, stačiakampę formas. Grupuoja daiktus pagal</p>	<p>Skaičiuoja savo pirštus, žaislus, daiktus. Žaidžia žaidimus „Parduotuvė“, „Padėk daugiau arba mažiau“, „Gyvi skaičiai“. Žaidžia su kortelių žaidimais „Skaičius“, „Dydis“, „Spalva ir forma“, „Skaičiai, figūros, ženklai“. Žaidimuose taiko skaičiuotes. Spalvina traukinuko vagoną „Atsižymėjimo juostoje“, įvardina kelintą vagoną spalvina.</p>	<p>Siūlo vaikams stalo žaidimų kuriuose jie turėtų galimybę lyginti, skaičiuoti daiktus, žaidžia domino. Moko apibūdinti erdvės objektus, nurodant į juos panašius kasdieninės aplinkos daiktus: apvalus kaip kamuolys. Padeda vaikams suprasti, kad formos nepriklauso nuo spalvos ir dydžio, leidžia manipuliuoti daiktais, žaisti Lego. Skatina vaikus lyginti aplinkoje esančius daiktus pagal dydį, ilgį, aukštį, masę, plotį ir t.t. Inicijuoja pokalbius apie tai ką vaikas daro ryte, dieną, vakare, naktį, atkreipia jų dėmesį į metų laikams būdingus</p>

<p>formą, spalvą. Kalba apie nuotolį, atstumą, daiktų ilgį, plotį, aukštį, storį, masę: siauresnis-platesnis, aukštesnis-žemesnis, lengvesnis-sunkesnis. Dėlioja daiktus didėjimo-mažėjimo tvarka. Skiria sąvokas: šiandien, vakar, rytoj.</p>	<p>Karpo, spalvina trikampius, apskritimus, kvadratus. Atlieka užduotis skatinančias mąstymo lankstumą</p>	<p>požymius. Skatina vaikus ne veiksmu o žodžiu pasakyti kiek kortelių, ar kt. priemonių reikia norint pradėti žaisti žaidimą. Skatina vaikus vartoti tokius posakius kaip „atiduok man“, „paimk iš man“, „padėk į šoną“, „paimk dar“ ir kt. Siūlo vaikams dalyvauti žaidimuose kuriuose reikia skaičiuoti, kur vaikai turėtų keisti daikto padėtį erdvėje ar daryti ką nors tam tikra seka. Kalbasi su vaikais apie tai kiek veikėjų buvo pasakoje, kokia buvo įvykių pasakoje eilė, ką darė pirmasis, antrasis veikėjas.</p>
--	--	--

Mokėjimas mokytis

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Imasi iniciatyvos įgyvendinant žaidimų idėjas. Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas. Spėlioja veiksmų pasekmes.</p>	<p>Žaidžia vis sudėtingesnio siužeto žaidimus. Pasakoja, ką veikė ir ką išmoko, pasako, ko nori išmokti. Įsitraukia į mokymąsi žaisdami, konstruodami, piešdami, lipdydami, grupuodami daiktus ir kt. Taiko įvairius informacijos paieškos metodus: knygų „skaitymas“, aplinkos tyrinėjimas, klausinėjimas, stebėjimas</p>	<p>Inicijuoja pokalbius su vaikais apie tai ko jie norėtų išmokti, kaip jie patys gali sau padėti. Sudaro sąlygas vaikams žaisti sudėtingus žaidimus ir kartu mokytis tyrinėti daiktus, medžiagas, jų savybes ir kitų dalykų. Supažindina vaikus su enciklopedijomis, internetu, leidžia juo naudotis</p>

MENINĖ KOMPETENCIJA

Meninė Raiška. Muzika ir šokis

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Klauso gamtos garsų, trumpų vokalinių ir instrumentinių kūrinių, juos tyrinėja ir elementariai komentuoja, emociškai reaguoja į muzikos nuotaiką. Kartu su kitais dainuoja autorines ir liaudies dainas, jaučia ritmą, dainavimą palydi</p>	<p>Klausosi muzikos ir gamtos garsų (pvz. klausydamas maršo – žygiuoja rateliu, lopšinės – supa lėlytę). Mėgdžioja gamtos garsus. Dainuoja trumpas, aiškus ritmo liaudies bei autorių originalios kūrybos dainas, jas imituoja .</p>	<p>Sudaro vaikams galimybę žaisti muzikinius žaidimus, eiti ratelius, dainuoti dainas, klausytis muzikos įrašų. Parūpina vaikams kuo daugiau muzikinių instrumentų skatina, vaikus jais groti. Skatina vaikus improvizuoti, kurti balsu ir judesiu.</p>

<p>ritmiškais judesiais. Dainuodamas išbando balso skambesį, išmėgina jį įvairioje aplinkoje (grupėje, kieme ir kt.). Stengiasi tiksliau intonuoti, teisingiau artikuliuoti, taisyklingiau sėdėti, stovėti, kvėpuoti. Atpažįsta kai kuriais instrumentais (smuiku, būgnu, dūdelėmis, varpeliu) atliekamus ir girdėtus kūrinius. Ritminiais, melodiniais, „gamtos“, savo gamybos vaikiškais instrumentais pritaria dainoms, šokiams, tyrinėja jų skambėjimo tembrus. Žaidžia vaizduojamuosius (darbo proceso, augalų vegetacijos, gyvūnų), šokamuosius žaidimus. Šoka šokius, ratelius pritaikant skirtingo tampo dalis.</p>	<p>Klausosi ir instrumentinės muzikos įrašų, gyvos muzikos, papasakoja kokia ji buvo, kokius instrumentus girdėjo. Dainuoja išraiškingai, mimika, kūno judesiais imituodamas dainuojamos dainos tekstą. Įvairiais ritminiais (lazdelėmis, barškučiais, šaukštais), melodiniais (molinukais, varpeliu) ar savo gamybos vaikiškais muzikos instrumentais pritaria dainoms. Dainuoja ir ploja savo vardą. Šoka ratelius, muzikinius žaidimus pavieniui ir poroje panaudodamas pristatomąjį žingsnelį, apsisukimo elementus. Kuria „savo šoki“. Dalyvauja darželio koncertuose, šventėse.</p>	<p>Dainuoja su vaikais vienbalses ir dialogines dainas, skatina vaikus dainuoti individualiai. Drauge su vaikais kuria ritmus, melodijas ketureiliams, mįslėms, patarlėms ir pan. Skatina vaikus dainuoti visur kur įmanoma: grupėje, lauke, dirbant ir kt. Sudaro sąlygas klausytis įvairių epochų, kultūrų ir stiliaus muzikos. Kartu su vaikais žaidžia vaizduojamuosius žaidimus ir nuolat siūlo naujus. Skatina vaikus naudoti natūralius judesius. Padeda vaikams sieti pamatytą personažą su atliekamais judesiais, vartoja frazes, pvz.: „šokinėja aukštai kaip varlė“ ir kt. Siūlo vaikams stebėti gamtą, atkreipti dėmesį, kaip kokie gamtos reiškiniai ir aplinkos objektai juda ar nejuda, ir ieškoti idėjų kuriant savo judesių seka</p>
---	---	---

Vizualinis menas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Patirtį išreiškia kitiems atpažįstamais vaizdais. Kuria spontaniškai, pagal išankstinį sumanymą, kuris procese gali kisti. Eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis, atrasdamas spalvų, linijų, formų, faktūrų įvairovę.</p>	<p>Piešia draugų, mamytės portretus, gamtos vaizdus. Piešia įvairia technika: guašu, akvarele, anglimi, kiaulpienių žiedais, spalvotais pieštukais, vaškinėmis kreidelėmis, akriliniais dažais. Eksperimentuoja maišydami spalvas ir kitų darbalius, pasako savo nuomonę, kuris meno kūrinys ar darbelis patiko labiausiai ir kodėl. Trumpai grožisi gamta, sutelkia dėmesį ir pastebi spalvų ir formų, garsų darną ir įvairumą. Dalyvauja įstaigos organizuojamuose renginiuose (Kalėdos, Užgavėnės, vakarėjimai ir kt.). Žiūri į įstaigą atvykusių teatro grupių spektaklius.</p>	<p>Sudaro vaikams galimybę kuriant veikti taip kaip jis to nori. Turtina vaiko patirtį, gausina įspūdžių ir emocijų patirtį, stebi vaiko kūrybą, padeda realizuoti idėjas ir sumanymus. Skatina žaismingai eksperimentuoti linijomis, spalvomis, formomis. Padeda vaikams suprasti, kad iš įvairių medžiagų, buities atliekų galima sukurti originalių, gražių darbalių. Kartu su vaiku tyrinėja žmogaus judesius, kūno galimybes norėdamas paaiškinti vaikams kaip galima pavaizduoti žmogaus judesius. Drąsina kurti darbalius iš smulkių detalių. Inicijuoja vaikų kūrybinius projektus skatinančius vaikų</p>

		<p>kūrybiškumą.</p> <p>Skiria pakankamai laiko, kad vaikai galėtų pasinerti į sumanymų realizavimo procesą, veikti kūrybinėje aplinkoje.</p> <p>Turtina vaikų vaizdinius, patirtį.</p> <p>Ugdo vaikų vaizduotę, skatina įsiziūrėti bei apibūdinti, kokia gali būti ir ką gali „kalbėti“ linija.</p> <p>Suteikia vaikams galimybę kurti ornamentus, dekoruoti audinius, daiktus grafiniais ženklais ir simboliais.</p> <p>Organizuota eksperimentus kuriuose vaikams sudaromos sąlygos netikėčiausiais būdais pažinti dailės medžiagų galimybes.</p>
--	--	---

Žaidimai, vaidyba

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksens pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą.</p> <p>Kuria dialogą tarp veikėjų, išraiškingai intonuoja.</p> <p>Susikuria vaidybinę aplinką.</p>	<p>Kuria veiksmų siužetą iš „čia ir dabar“ pasigamintų ir aplinkoje rastų daiktų.</p> <p>Vaidina panaudodamas pirštukines ir pirštines lėles.</p> <p>Vaidindamas sukuria savo išgalvotą pasakojimą, pasaką.</p> <p>Inscenizuoja trumpas pasakėles.</p> <p>Žaidžia stalo teatrą.</p>	<p>Parūpina žaidimams tikrų daiktų.</p> <p>Parodo, kaip galima žaisti su teatro lėlėmis, siūlo vaikams pažaisti matytą pasaką.</p> <p>Skatina vaikus reikšti natūraliai kylančias emocijas, nelygina vaiko išraiškos su kito vaiko.</p> <p>Skatina vaikus vaidinti, parodo, kaip galima judėti ir kalbėti-intonuoti pagal tipiškus veikėjo bruožus, tempo ritmą.</p> <p>Palankiai vertina stebimus vaikų vaidinimus, klausia jeigu kas neaišku ir kt.</p> <p>Drauge žaidžia muzikinius žaidimus ir ratelius, parodo ir skatina laisvai, savaip kartoti veiksmus.</p> <p>Paiškina vaikams siužetus, daro pauzes, kad vaikai galėtų sutelkti mintis, sumanymus ir pagal juos veikti.</p> <p>Siūlo vaikams naudoti įvairius butaforinius daiktus, parodo, kaip tie patys daiktai gali būti panaudoti įvairiose situacijose.</p> <p>Sudaro sąlygas vaikams išgyventi pasitenkinimą, reikšti savo norus ir jausmus pagal skirtingus to paties siužeto situacijas.</p>

Kūrybiškumas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Išvelgia naujas įprastų daiktų bei reiškinių savybes.</p> <p>Pasitelkia vaizduotę ką nors veikdamas: žaisdamas, pasakodamas, judėdamas.</p> <p>Sugalvoja įdomių idėjų, veikimo būdų.</p> <p>Savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį, kūrybiškai taiko neįprastus daiktus, priemones</p>	<p>Žaidimuose panaudoja kasdien naudojamus daiktus pagal kitą paskirtį.</p> <p>Žaisdamas persikūnija į įvairius veikėjus.</p> <p>Atlieka užduotėles, ugdančias mąstymo lankstumą, kūrybiškumą, originalumą, skatinančias idėjomis pasidalyti grupėje, kad vaikai pajustų, jog originalūs atsakymai ir mintys yra vertinami.</p> <p>Inicijuoja naują veiklą aplinkai tyrinėti.</p> <p>Eksperimentuoja ant balto ir spalvoto (sauso ir šlapio) įvairaus formato, dydžio popieriaus teptuku, šiaudeliu, saga.</p> <p>Išbando įvairius piešimo būdus.</p> <p>Gamina atvirukus, kvietimus, knygeles, dovanėles, žaisliukus</p>	<p>Skatina divergentinį mąstymą, užduoda klausimą „Kas būtų, jeigu...?“</p> <p>Taiko įvairius metodus ir būdus: smegenų audrinimas, fantastiniai klausimai, kūrybiniai vaidinimai, pasakų kūrimas, fantastinio gyvūno piešimas.</p> <p>Kuria žaidybines, tyrinėjimo aplinką kurioje yra įvairių reikiamų priemonių ir medžiagų.</p> <p>Skatina kurti pasakas.</p>

Estetinis suvokimas

Vaiko pasiekimai	Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Dalijasi išpūdžiais po koncertų, spektaklių.</p> <p>Supranta ir pakomentuoja kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus (veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus).</p> <p>Mėgaujasi meninės veiklos eiga, muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla.</p> <p>Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, grožisi gamtos spalvomis, formomis, garsais.</p>	<p>Įsijautęs į piešimo procesą, emociškai komentuoja savo piešinį.</p> <p>Pajunta knygelėje vaizduojamų personažų emocines būsenas.</p> <p>Nusako pasakų, vaidinimų veikėjų, balsų intonacijas.</p> <p>Apžiūrėdamas meno kūrinius, savo ir kitų darbelius, pasako savo nuomonę, kuris meno kūrinys ar darbelis patiko labiausiai ir kodėl.</p> <p>Trumpai grožisi gamta, sutelkia dėmesį ir pastebi spalvų ir formų, garsų darną ir įvairumą.</p> <p>Dalyvauja įstaigos organizuojamuose renginiuose (Kalėdos, Užgavėnės, vakarajimai ir kt.).</p> <p>Žiūri į įstaigą atvykusių teatro grupių spektaklius.</p>	<p>Sudaro galimybes vaikams dalyvauti muzikinėje veikloje ir darželyje vykstančiuose renginiuose.</p> <p>Skatina vaikus estetinį jautrumą, suvokimą ir vertinimą plėtoti per pojūčius.</p> <p>Kuria harmoningą, turtingą estetinių vaizdų aplinką.</p> <p>Skatina vaikus saugoti ir gerbti visa, kas gražu, puoselėti grožį kasdieniniame gyvenime.</p> <p>Sudaro galimybes pažinti tautos tradicijas, meną, gimtojo krašto grožį, kalbą.</p> <p>Kalbasi su vaikais apie spalvas, ugdo pasitikėjimą savimi.</p> <p>Skatina vaikus savo žaidimuose vaidinti muzikantus, šokėjus, dailininkus.</p> <p>Kartu su vaikais žiūri įvairių žanrų teatro vaidinimus, įrašus, žiūri animacinius filmukus.</p>

		<p>Sudomina vaikus patrauklia ir malonia veikla paties mokytojo ir kitų kūrybos pavyzdžiais. Išklauso vaikus apie jų kūrybinius sumanymus, sugalvoja įvairių būdų, kaip padėti vaikui suvokti ir papasakoti kūrinių siužetus. Sudaro vaikams galimybę dalyvauti, stebėti lankytis parodose, teatruose, koncertuose, šventėse, mugėse ir pan.</p> <p>Skatina vaikus aptarti stebėtus šokius, vaidinimus, koncertus. Skatina vaikus reikšti įvairią nuomonę.</p>
--	--	--

IKIMOKYKLINIS AMŽIUS 5-6 m. SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Savivoka ir savigarba

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandiesiems		
<p>Įvardija savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus. Savo vertina teigiamai. Supranta, kad jis buvo, yra ir bus tas pats asmuo. Atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus. Pasako savo tautybę.</p>	<p>Pasitiki savimi ir savo gebėjimais. Priskiria save giminei (tetos, seneliai, pusseserės). Mokosi saugoti privatumą. Pradedą suprasti, kas nuo jo norų ir pastangų nepriklauso.</p>	<p>Kartu su tėveliais kuria „Šeimos šūkį“, „Šeimos herbą“ ir kt. Ruošia kartu su auklėtoja grupės talentų dieną. Įvertina savo elgesį „Gero elgesio lentelė“. Klausosi lietuvių liaudies pasakų, kuriuose aiškiai skiriamas gėris ir blogis. Mokosi mintinai patarlių, priežodžių. Susipažįsta su senoviniais daiktais.</p>	<p>Paskatinti samprotauti apie save, savo pomėgius, veiklą: „Kas? Kada? Ką? Kur? Kaip? Su kuo?“ („Kur buvai? Su kuo buvai? Ką mėgsti veikti?“). Pasiūlyti idėjų savęs, šeimos, kitų žmonių, jų grupių, Tėvynės tyrinėjimams. Pristatyti vaiko ir tėvų pomėgius vakaronėse, parodose ir kt. Leisti vaikui vis daugiau rinktis pačiam, nepažeidžiant savo ir kitų saugumo bei nustatytų elgesio taisyklių. Paskatinti pastebėti juokingą pusę savo klaidose. Skatinti juos pozityviai reaguoti į</p>

			<p>savo klaidas. Sąmoningai suklysti, pademonstruojant, kaip galima juoktis iš savo apsirikimų. Skatinti pokalbius, diskusijas apie fizines savybes, pomėgius ir elgesio savybes, šeimą, grupę, Tėvynę. Pasiūlyti idėjų veiklai, skatinančiai tyrinėti kitų palankumo ir nepalankumo vaikui ženklus, aiškintis palankumo ir nepalankumo priežastis.</p>
--	--	--	---

Emocijų suvokimas ir raiška

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesnie ms		
<p>Apibūdina jausmus sukėlusias situacijas ir priežastis. Išreiškia jausmus tinkamais būdais, neskaudindamas kitų.</p>	<p>Atpažįsta ir įvardija savo ir kitų emocijas, bando į jas atsiliepti (paguosti, užjausti, susitaikyti, atsižvelgti į kito norus). Numato, kaip jaustųsi pats ar kitas įvairiose situacijose.</p>	<p>Kūno išraiška pavaizduoja jausmus (vaidyba). Žaidžia žaidimą „Papasakok be žodžių“. Dėlioja simbolines nuotaikų korteles. Klausosi vaikų balsų įrašų, iš kurių sprendžia, kokios jie nuotaikos: linksmi, liūdni ir pan. Sudeda siužetus iš 2-4 paveikslėlių (geri-blogi poelgiai). Prieš veidrođį žaidžia mimikos žaidimus – įvardija emocijas. Dalyvauja gerumo akcijose.</p>	<p>Kalbėtis apie tai, kada buvo linksmas, kada -liūdnas ar piktas. Paskatinti samprotauti, kas pradžiugino, kas nuliūdino ar papiktino, kodėl? Kalbėtis su vaikais, kaip jaučiasi jų draugai, artimieji, kas gali juos pradžiuginti, kaip galima juos paguosti. Paskatinti bendrus žaidimus, kuriuose reikia suprasti kitą ir geranoriškai bendradarbiauti. Skatinti vaikus nesivelti į muštynes, pranešti auklėtojais apie konfliktą. Aptarti su vaikais, ką galima daryti, kai kas nors erzina kitą, atima žaislus, suduoda.</p>

Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesniems		
<p>Drąsiai, mandagiai bendrauja su suaugusiais. Stengiasi laikytis susitarimų. Bando tinkamu būdu išsakyti priešišką nei suaugusiojo nuomonę. Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais. Turi draugą arba kelis nuolatinius.</p>	<p>Pagarbiai bendrauja su suaugusiais. Supranta suaugusiojo jausmus ir užjaučia. Supranta žodžių ir veiksmų pasekmes. Išklauso kitų nuomonę ir iš jos mokosi.</p>	<p>Kuria savo grupės taisykles. Žaidžia kolektyvinius žaidimus. Padeda grupės žaislų tvarkyme. Piešia geriausio draugo portretą. Dalyvauja prevenciniame projekte „Be patyčių“. Žaidžia stalo žaidimus. Kuria „Draugystės plakata“. Klausosi patarlių, priežodžių, bando suprasti jų prasmę.</p>	<p>Padėti vaikams keisti netinkamus bendravimo su suaugusiais būdus, siekiant geranoriškai bendrauti. Kartu su vaikais sudaryti dienotvarkę, tartis dėl jos pakeitimų. Kartu kurti elgesio grupėje taisykles. Sudaryti galimybes vaikams išsakyti savo nuomonę visais aktualiais gyvenimo grupėje klausimais. Padėti vaikams išmokti būdų, kaip pasakyti savo nuomonę, neįžeidžiant kitų (tėvų, senelių, draugų). Aiškintis bendravimo su nepažįstamais žmonėmis taisykles ir galimus pavojus. Išklausti vaikų pasakojamus, atsitikimus su suaugusiais ir pasvarstyti, kaip kitą kartą panašiose situacijose jie galėtų elgtis. Sudaryti galimybes vaikams gauti naujų įspūdžių, galinčių praturtinti jų žaidimus. Atkreipti vaikų dėmesį į tinkamus jų poelgius bei santykius su kitais, pabrėžiant, kad tai padeda visiems pasijusti laimingesniems. Paskatinti vaikus aiškintis, kas yra gerai, o kas blogai. Kartu su vaikais kurti taisykles, susitarimus, pasiryžtant jų laikytis. Pasiūlyti veiklą, kuriose reikėtų ką nors daryti drauge. Kalbėtis apie draugus ir draugystę</p>

Savireguliacija ir savikontrolė

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesniems		
<p>Savarankiškai laikosi tvarkos ir žaidimų taisyklių.</p>	<p>Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai –</p>	<p>Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose (pvz. „Ką</p>	<p>Padėti vaikui išreikšti savo jausmus bei nusiraminti, jį išklausant, su juo</p>

<p>Bando konfliktus spręsti taikiai. Sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai tiek, kiek sužadintas susidomėjimas. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio jį provokuojančiose situacijose.</p>	<p>siekia rezultato. Supranta taisyklių, susitarimų prasmę. Atsiranda savitvarkos, savitvarkos pradmenys. Ieško pagalbos stresinėje situacijoje (susijaudinęs, išsigandęs ir pan.).</p>	<p>daryti, kai supyksti?“). Kuria kartu su auklėtoja grupės elgesio taisykles. Sprendžia probleminius klausimus: „Ar geras žodis sušildo?“, „Kaip pasidalinti, kad abiem būtų gerai?“ ir pan.</p>	<p>žaidžiant. Skaityti M. Molickos „Terapines pasakas“ ir kalbėtis apie tinkamas išeitis konfliktinėse situacijose. Padėti įvardyti sudėtingus jausmus: nusivylimą, nerimą, pavydą. Leisti vaikams žaisti kovos žaidimus, bet stebėti, ar nėra ribų peržengimo ženklų. Nustatyti ribas, kurias peržengus žaidimai gali tapti pavojingi, aiškintis su vaikais skirtumus tarp kovinių žaidimų ir peštynių tikrovėje</p>
---	---	---	---

Problemų sprendimas

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesniems		
<p>Pradeda matyti sprendimų pasekmes. Tariai su kitais dėl veiksmų atlikimo. Nepasiekus tikslo, bando keletą kartų.</p>	<p>Sudėtingą veiklą priima natūraliai, nusiteikęs įveikti kliūtis. Žino, ar problemą gali įveikti pats.</p>	<p>Ieško paveikslėliuose skirtumų. Sprendžia problemines situacijas „Ką daryti?“ Patarimai draugams. Sudarinėja veiksmų planą tikslui „Noriu sužinoti“. Žaidžia žaidimą „Labirintų keliai“. Taiso sugadintą daiktą, suplyšusią knygelę. Bando su auklėtoja įvardinti pasekmes „Kas bus, jeigu...?“ Žaidžia sveikatos saugojimo žaidimus: „Kaip pereiti gatvę?“, „Susirgo“ ir pan.</p>	<p>Užduoti vaikams atvirusius klausimus, padedančius apmąstyti problemą: – Kas atsitiko? – Kaip tu jautiesi? – Kaip jaučiasi kiti? Vaikui susidūrus su problema, klausti: – Ką tu darei? – Ar tai padėjo įveikti problemą? – Ką dar galima daryti? – Ar tai padės įveikti problemą? Siūlyti vaikams probleminių užduočių, kurias įveikti turėtų jie patys</p>

Iniciatyvumas

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesniems		
Plėtoja pasirinktą	Nusiteikia įveikti sudėtingą veiklą.	Sprendžia problemines situacijas, pataria	Sudaryti sąlygas grupėje vaikų sumanymus ir auklėtojo

<p>veiklą, ją tęsia neapibrėžtą laiką. Tariausi su kitais dėl veiksmų atlikimo. Nepasiekus tikslo, bando keletą kartų, kreipiasi pagalbos į draugus, po to į suaugusį. Ilgesniam laikui įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą.</p>	<p>Žino, ar kliūtį gali įveikti pats. Nepatrauklia veiklą atlieka iki galo.</p>	<p>draugams, teikia siūlymus. Mokytojai pasiūlius, pasirenka veiklą kuo nors padėti grupėje, būna naudingas. Piešia „Mano diena“, ką veiks per dieną. Pasirenka ir prikljuoja paveikslėlius, žymintčius, ką gali nuveikti darželyje ir kieme.</p>	<p>pasiūlytą veiklą plėtoti po keletą dienų, neardant vaikų susikurtos aplinkos, nebaigtų darbų. Pasiūlyti vaikams įdomios veiklos idėjų, sumanymų vaikų grupelių veiklai. Pastebėti vaiko sumanymus, juos palaikyti, padėti išplėtoti. Skatinti vaikus pabaigti pradėtus darbus, padėti vienas kitam įveikti problemas. Siūlyti vaikams kruopštumo, susikaupimo reikalaujančių darbų, pvz.: įverti siūlą, įsiūti sago, prisukti veržlę ir pan.</p>
--	---	---	---

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Fizinis ugdymas. Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesnie ms		
<p>Eina ratu, poromis, atbulomis. Šoka į tolį, į aukštį. Žaidžia žaidimus su kamuoliu. Žaidžia komandomis, derindamas veiksmus. Eina pristatydamas pėdą prie pėdos, pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius. Laipioja lauko įrenginiais,</p>	<p>Išlaiko saugų atstumą eidamas, bėgdamas šalia draugo. Bėga derindamas du ar daugiau judesių. Meta ir kartais pataiko kamuolį į krepšį, vartus, taikinį. Bėga ilgesnius atstumus, bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šokinėja ant vienos kojos judėdamas pirmyn, šoka į tolį, aukštį. Važiuoja dviračiu. Kerpa gana tiksliai.</p>	<p>Bėgioja keičiant kryptį, tempą. Žaidžia gaudynes su draugais. Šokinėja abiem kojom vietoje, lengvai judant pirmyn. Laipioja pasviromis kopėtėlėmis, gimnastikos sienele. Rungtyniauja estafetėse. Važinėjasi rogutėmis nuo kalniuko Dalyvauja mankštose. Žaidžia orientacinius žaidimus. Šokinėja per šokdynę, lanką. Žaidžia judrius žaidimus. Dalyvauja sportiniuose</p>	<p>Organizuoti vaikams įvairias estafetes, kurių metu vaikai galėtų judėti poroje, ratu, sutartinai su kitais vaikais. Sudaryti sąlygas žaisti žaidimus, šokinėti. Parūpinti priemonių, tinkančių konkreitiems sportiniams žaidimams (krepšinio, futbolo kamuolius, badmintono rakečių, kėglių, lazdų, salės riedulio vartų). Organizuoti sportinius žaidimus, kad vaikai galėtų varžytis tarpusavyje. Kartu su vaikais aptarti, kodėl žmogus valgo. Paprašyti vaikų pasakoti, ką jie dažniausiai valgo</p>

<p>šokinėja per virvutę. Tiksliau valdo pieštuką ir žirkles. Padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal oro sąlygas. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. Padedamas suaugusiojo serviuoja ir po valgio sutvarko stalą. Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika.</p>	<p>Sulenkia popieriaus lapą per pusę, į keturias dalis. Pieštuką ir žirkles laiko taisyklingai. Savarankiškai serviuoja ir tvarko stalą. Savarankiškai pasirenka drabužius ir avalynę pagal oro sąlygas. Žino, kaip saugiai elgtis gatvėje, kelyje, namuose. Savarankiškai laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių. Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos reikia riboti.</p>	<p>žaidimuose, kuriuose vaikai galėtų varžytis tarpusavyje. Šokinėja per šokdynę. Dalyvauja sveikatos ugdymo akcijose, pramogose, projektuose. Rengia, šukuoja, prausia lėles. Žaidžia didaktinėmis priemonėmis (segiojimas, rišimas, varstymas). Dėlioja paveikslėlius „Kada kaip rengiamės?“. Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose (pvz. „Kodėl reikia plauti rankas?“, „Kaip elgtis gatvėje?“). Kuria plakatus „Sveikas maistas“, „Blogi įpročiai“, „Kur kreiptis pagalbos?“ ir pan. Sužino ne tik savo, bet ir gyvūnėlių tvarkymosi, gražinimosi paslaptis. Su tėveliais kuria „Sveikuolių receptus“. Klausosi skaitomų knygelių, žaidžia loto, žiūri filmukus apie žmogui naudingus maisto produktus, rūšiuoja maisto produktus (jų paveikslėlius) į naudingus ir nenaudingus.</p>	<p>pusryčiams, pietums ir vakarienei, diskutuoti, kurie iš jų vartojamų produktų, patiekalų yra naudingiausi jų augimui ir gerai savijautai. Vaikams pateikti paveikslėlius su įvairiais maisto produktais ir patiekalais, jais žaidžiant mokytis atskirti naudingą ir bevertį maistą. Organizuoti įvairių kūrybinių darbų (piešinių, inscenizacijų ir t. t.) kūrimą, jais skatinti pasirinkti sveikus produktus ir patiekalus. Klausytis skaitomų knygelių, vaidinti, žaisti loto, žiūrėti filmukus apie žmogui naudingus maisto produktus (duoną, obuolius, pieną, vandenį ir kt.). Pasiūlyti vaikams apsirengti lengvesniais ar šiltesniais drabuželiais. Sušlapusius rūbus, avalynę pasidžiauti. Parūpinti skysto muilo su dozatoriumi, parodyti, kaip ir kiek dozuoti, kad rankos būtų švarios. Priminti, kad reikia taupyti vandenį, paaiškinti, kodėl, pasiūlyti vandens čiupą atsukti tiek, kiek reikia, kad muilas nusiplautų. Pasiūlyti „Rankų plovimo dienoraštį“. Žaidimas „Išmanieji pirštukai“. Mokytojas kartu su vaikais piešia didelę plaštaką ir ant kiekvieno pirštuko užrašo vaikų mintis, kodėl reikia plautis rankas. Parūpinti priemonių kalimo, siuvimo, dygsniavimo žaidimams. Apsilankyti su vaikais</p>
--	---	---	--

			gaisrinėje, policijoje, ligoninėje, autoservise ir t. t. Mokytojas kartu su vaikais „Minčių lietuje“ diskutuoja, aptaria, vertina. Mokytojas pasiūlo, kad vaikai pasakytų, kai pastebės jį (ją) vaikstantį ar sėdintį susikūpinus.
--	--	--	--

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Sakytinė kalba

Vaiko pasiekimai			
5-6 m.	Brandėsnie ms	Vaiko elgsenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
<p>Klausymas Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinimų, pajuokavimų bendrine kalba ir tarme. Suvokia knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą. Supranta pajuokavimus, dviprasmybes, frazeologizmus, perkeltinę žodžių prasmę.</p> <p>Girdimasis suvokimas ir foneminė klausa Atlieka 3 iš karto pasakytus pavedimus. Parodo 3 giminingos sąvokos siejamus</p>	<p>Klausymas Nepertraukdamas klausosi draugų ir suaugusiųjų kalbos, pasakojimų, samprotavimų. Klausosi TV ir radijo laidų vaikams. Klausosi ir supranta perkeltines kalbėjimo prasmes: dviprasmybes, absurdus, humorą, fantazijas, palyginimus, žodžių daugiareikšmiškumą. Išklauso ir supranta 3-4 dalių verbalinę instrukciją. Supranta, kad kūrinys turi pradžią, pabaigą, vidurį, kad jame veikia skirtingi veikėjai, kad yra tam tikra veiksmo vieta.</p> <p>Kalbėjimas Kalba apie tai, kas patirta įvykių eilės seka. Kalbasi apie tai, ką norėtų patirti, pamatyti, veikti. Pasakoja kelių įvykių istorijas.</p>	<p>Žaidžia žaidimus, susijusius su pasakojimo tekstu, jį iliustruoja, inscenizuoja. Klausinėja apie tai, kas jam įdomu, negirdėta, diskutuoja su vaikais ir auklėtoja. Perduoda reikiamą informaciją kitiems. Pasakoja apie save ir savo šeimą: pasako vardą ir pavardę, amžių, kur gyvena, artimųjų vardus, kur dirba tėveliai. Kuria pasakojimus apie nekasdienius, fantastinius nuotykius, personažus, vartoja išgalvotus žodžius, kalbą. Žaidžia įvairius garsų keitimo žodžiuose žaidimus (pvz. „kur – mur, bė – mė ir kt.). Dainuoja ritmines daineles. Ieško aplinkoje daiktų, kurių pavadinimai prasideda arba baigiasi nurodytu garsu. Atpažįsta ir bando įvardinti elementarius simbolius (raides). Komentuoja, ką padaręs, ką nupiešęs, ką žaidęs. Deklamuoja. Seka pasakas be galo.</p>	<p>Ugdymo veikloje klausytis įvairios stiliškos tekstų. Padedant vaikui suvokti pasakojimo turinį, išskirti ir aptarti su vaiku pasakojimo eigą. Žaisti žaidimus, susijusius su pasakojimo tekstu, jį iliustruoti, inscenizuoti.</p>

<p>daiktus. Supranta sąvokas „greitai, lėtai“. Analizuoja skiemenis garsais. Pradeda nustatyti skiemenis, žodžius su reikiamu garsu. Parodo alkūnę, kelį, kulną. Vartoja sąvokas „vakar, rytoj“. Papasakoja ką tik girdėtą pasakojimą su detalėmis. Sugeba pakartoti 10 žodžių sakinį. Moka kalbėtis telefonu ir išgirstą prašymą perduoti suaugusiajam. Analizuoja ir žino savo vardo garsus. Pradedą garsus sieti su raidėmis. Turi elementarius žodžio garsų analizės įgūdžius (išskiria garsą žodžio pradžioje, viduryje, gale). Išgirstą žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę.</p>	<p>Pagal taisykles kalba telefonu. Kuria naujus žodžius pagal perprastas žodžių darybos taisykles. Išgirstą visus garsus žodyje ir pasako juos eilės tvarka. Deklamuoja modernius eilėraščius. Žaidžia kalba – rimais, ritmais.</p>		
---	---	--	--

<p>Kalbėjimas</p> <p>Kalba natūraliai, atsižvelgdama į bendravimo situaciją, išsakydama savo svajones, norus, patirtį, kalba apie problemų sprendimą, vartoja mandagumo bei vaizdingus žodžius, technologinius terminus.</p> <p>Pasakoja apie aplinką, gamtos reiškinius, techniką, įvardydamas įvairias detales, savybes, būsenas, vartodamas sudėtingos sandaros žodžius.</p> <p>Kalba taisyklingais sudėtingais sakiniais, vartoja pagrindines kalbos dalis.</p> <p>Komentuoja meno kūrinius, atpasakoja pasakas, padavimus, apsakymus, matytus ir girdėtus per įvairias skaitmenines laikmenas (TV, DVD, CD).</p>			
--	--	--	--

<p>Kuria ir pasakoja įvairius tekstus (mįsles, patarles ir pan.). Keičia balso stiprumą, tempą, intonacijas</p>			
---	--	--	--

Rašytinė kalba

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesniems		
<p>Skaitymas Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais, supranta nesudėtingą jų siužetą. Supranta, kad garsas siejasi su raide, o raidės sudaro žodį. Žino keliolika abėcėlės raidžių. Pradeda skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Gali perskaityti užrašus, kuriuos mato gatvėse (pvz. parduotuvių, kirpyklų, kavinių pavadinimus).</p>	<p>Skaitymas Gerbia ir tausoja knygas, kitus spaudinius. Supranta knygos ar kito informacijos šaltinio dalių pavadinimus, jų funkcijas (viršelis, titulinis lapas, autorius, pavadinimas). Atpažįsta ir pavadina keletą įvairių šriftu parašytas raides (didžiosios, mažosios, spausdintinės, rašytinės). Atpažįsta ir pavadina kelis skiriamuosius ženklus (klaustuką, šauktuką, tašką). Imituodamas skaitymą, pagal knygos iliustracijas kuria pasakojimą, panašų į girdėtą skaitant. Teisingai įvardija puslapį, sakinį, žodį, raidę.</p>	<p>Kasdien klausosi skaitomų knygų, kalbasi apie skaitomo teksto veiksmą, įvykius, susieja perskaitytą tekstą su savo patirtimi. Organizuojama vaiko vardo raidžių diena. Sudaromas vaiko vardo, jo artimųjų vardų raidžių abėcėlės (t. y., asmeninis vaiko raidžių žodynėlis). Atpažįsta artimiausioje aplinkoje esančius simbolinius ženklus, skaitinėja trumpas iškabas. Dėlioja raidžių korteles ir bando skaityti. Iškerpa žodžius iš žurnalų, laikraščių. Žaidžia žaidimus su raidėmis, garsais.</p>	<p>Grupės knygų kampelį nuolat papildyti įvairių žanrų knygomis, rašytiniais tekstais. Kartu su vaiku kasdien skaityti knygas. Pakalbėti apie skaitomo teksto veiksmą, kokie įvykiai aprašyti. Susieti perskaitytą tekstą su vaiko patirtimi. Organizuoti vaiko vardo raidžių dieną. Skaitant knygeles, atkreipti vaiko dėmesį į atskiras raides, žodžius, teksto dėstymą įvairaus žanro knygose. Sudaryti vaiko vardo, jo artimųjų vardų raidžių abėcėlės (t. y., asmeninį vaiko raidžių žodynėlį). Skatinti vaiką atpažinti artimiausioje aplinkoje esančius įvairius simbolinius ženklus, skaitinėti įvairias</p>

<p>Rašymas Supranta rašymo tikslus. Spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje esančius žodžius. Piešiniuose užrašo atskirų objektų pavadinimus. Įvairiais simboliais bando perteikti informaciją. Planšetiniu kompiuteriu rašo raides, žodžius.</p>	<p>Bando perskaityti trumpus jam reikšmingus žodžius (savo vardą, artimųjų vardus, adresą ir kt.). Rašymas Piešiniuose, po darbeliais, įvairiuose laiškeliuose, pranešimuose, kvietimuose rašo atskiras raides, savo vardą, elementarius žodelius. Piešiniu, rašinėjimais, raidėmis atvaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus. Rašo nepaisydamas žodžių darybos ir jų dėstymo eilutėje ar puslapyje taisyklių.</p>	<p>Kuria žodinius laiškus, telegramas, pranešimus, žinutes, sukurtą tekstą perteikia įvairiais simboliais. Kopijuoja reikiamus žodžius, raides, simbolius nuo pavyzdžių įvairiuose raidynuose, knygose, lankstinukuose, skrajutėse, žurnaluose, laikraščiuose, iškabose. Atskiras raides, žodžius, simbolius ar šiaip įdomią informaciją perrašo ar savarankiškai užrašo kompiuteriu. Ieško savo vardo raidės knygutėse, plakatuose, stalo žaidimuose.</p>	<p>trumpas iškabas. Skatinti vaiką kuo dažniau kurti žodinius laiškus, telegramas, pranešimus, žinutes. Sukurtą tekstą pasiūlyti perteikti įvairiais simboliais. Skatinti vaiką kopijuoti reikiamus žodžius, raides, simbolius nuo pavyzdžių įvairiuose raidynuose, knygose, bukletuose, skrajutėse, žurnaluose, laikraščiuose, iškabose. Skatinti vaiką įvairiais simboliais perteikti informaciją apie save, kitus, aplinką. Pasiūlyti veiklos, kurioje vaikui kiltų poreikis užrašyti įvairių objektų pavadinimus, simbolius. Pasiūlyti vaikams atskiras raides, žodžius, simbolius ar šiaip įdomią informaciją perrašyti ar savarankiškai užrašyti kompiuteriu</p>
--	--	--	---

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Aplinkos pažinimas

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesiems		
<p>Žino svarbią asmeninę informaciją. Domisi suaugusio žmogaus gyvenimu, jo darbais. Žino tradicines šventes. Žino savo šalies ir sostinės pavadinimus. Pastebi aiškiai matomus skirtumus ir panašumus tarp gyvūnų ir augalų. Žino apie naminių gyvūnų naudą žmogui.</p>	<p>Domisi gamtos reiškiniais ir jų paaiškinimais (rasa, vaivorykštė, vėjas ir kt.). Domisi savo gimtinės istorija. Domisi apie daiktų pokytį (seniau/dabar). Paaiškina, kaip reikia prižiūrėti augalus, naminius gyvūnus. Rodo pagarbą gyvajai ir</p>	<p>Piešia save, apibrėžia ant popieriaus lapo vaiko, gyvūno, augalo, savo plaštakos kontūrus. Kartu su tėveliais sudaro „Šeimos medį“. Žaidžia žaidimus: „Žemė, oras, vanduo“, „Surask tokį patį“, „Anksčiau-dabar-vėliau“, „Už-ant-po“, „Atpažink rankų porą“ ir pan. Žaidžia kūrybinius,</p>	<p>Sudaryti vaikams galimybes pažinti gamtinę ir socialinę aplinką stebint artimiausius objektus, t. y. kraštovaizdžius, augalus, gyvūnus, statinius, paminklus ir kt. Organizuoti netolimas išvykas. Pagal galimybes keliauti pėsčiomis ir autobusais. Kartu su vaikais atlikti</p>

Mokosi rūšiuoti atliekas.	negyvajai aplinkai.	vaidmeninius žaidimus (autobusas, biblioteka, parduotuvė, gimtadienis ir pan. Lankosi „Krašto muziejuje“, J. Lankučio bibliotekos Vaikų literatūros skyriuje ir pan.	nesudėtingus bandymus, pvz., tirpinti medžiagas, daiginti sėklas, išardyti nebereikalingus prietaisus ir pan. Siūlyti vaikams tyrinėti žemėlapius, gaublį. Supažindinti su giminės medžiu. Ekskursijos į tėvelių darbovietes. Kviesti tėvelius papasakoti apie savo profesiją. Turėti grupėje kampelį su Lietuvos atributika. Pagal galimybes supažindinti vaikus su senoviniais rakandais, leisti juos išbandyti, lyginti juos su dabartine technika. Švęsti tradicines šventes. Naudoti vaizdo įrašus apie Respublikoje švenčiamas tradicines šventes (pvz., Užgavėnės Rumšiškėse, ir kt.) fotoalbumus apie gamtą, kalbėtis apie tai, ką juose pamatė. Skirti užduotėles vaikui stebėti žvaigždes žiemą ryte einant į darželį ir pasakoti. Stebėti su vaikais įvairius gamtos reiškinius. Supažindinti su atliekų panaudojimo galimybėmis ir siūlyti daryti įvairius darbelius iš jų. Siūlyti stalo žaidimų, įvairių lotų. Siūlyti vartyti žurnalus.
---------------------------	---------------------	---	---

Tyrinėjimas

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandiesniems		
Atlieka trumpalaikius stebėjimus. Pasielkia priemonių	Atlikęs tiriamąją veiklą daro išvadas. Žino ir suvokia tyrinėjimo saugumo taisykles.	Ieško atsakymo į probleminį klausimą „Kodėl?“ Kuria savo pomėgių knygeles.	Sudaryti sąlygas ir skatinti tyrinėti gamtos ir socialinės aplinkos objektus, jų kaitą, savybes. Siūlyti atlikti

įvairovę (lupa, mikroskopą, magnetą). Analizuoja, grupuoja ir klasifikuoja daiktus pagal savybes.	Tyrinėjimo rezultatus pavaizduoja schema.	Ieško balansinių svarstyklių vidurio. Išbando magneto galimybes. Tyrinėja daiktus ant šviesos stalo. Kuria koliažus ieškodamas detalių jungimo galimybių. Dalyvauja artimiausiose išvykose.	nesudėtingus bandymus, stebėti prietaisų veikimą. Vykdyti projektinę veiklą, skirtą ilgalaikiams stebėjimams (pvz., stebėti augalo augimą). Mokyti vaikus fiksuoti pastebėjimus, pildyti lenteles ir pan. Grupėje turėti mikroskopą ir kitus galimus prietaisus, skirtus tyrinėti, mokyti ir skatinti vaikus jais savarankiškai naudotis. Skatinti vaikus, kad jie patys ieškotų atsakymų į iškilusius klausimus knygose, internete, jeigu mato, kad nepavyksta, pasiklaustų suaugusiųjų, kurie gali padėti.
---	---	---	--

Kiekio supratimas ir skaičiavimas

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesniems		
<p>Sieja daiktų kiekį su skaičių žyminčiu simboliu.</p> <p>Skaičiuoja iki 10-ies.</p> <p>Palygina daiktų grupes pagal kiekį (daugiau/mažiau).</p> <p>Supranta ir vartoja sąvokas: „pusiau“, „į 2-3 dalis“.</p> <p>Pratęsia, sukuria skirtingų požymių sekas su 2-3 pasikartojančiais elementais.</p>	<p>Padeda suprasti ryšius tarp skaičių (pvz. 6 susideda ir dviejų trejetų).</p> <p>Vartoja žodžius: sudėti, atimti, kiek bus.</p>	<p>Skaičiuoja savo piršteliu, žaisliukus.</p> <p>Atlieka problemines užduotis: „Padalink vieną pyragą visiems vaikams“, „Išrikiuok ir pasakyk kelintas stovi kiškutis“ ir pan.</p> <p>Žaidžia žaidimus „Parduotuvė“, „Padėk mažiau arba daugiau“, „Gyvi skaičiai“ (susitaria dėl veiksmų kuriuos reikia atlikti pamačius tam tikrą skaičių ir pan.).</p> <p>Žaidimuose taiko skaičiuotes.</p> <p>Įvardina kelintas atėjo į grupę.</p>	<p>Skatinti vaiko norą sužinoti, pažinti, kuo daugiau išmokti.</p> <p>Leisti pasirinkti vaikui įdomius ir suprantamus stalo žaidimus, dalomąją medžiagą, taip veiklą, kurioje dalyvaudamas jis galėtų lavinti savo mąstymo ir skaičiavimo įgūdžius, formuoti svarbius tolimesniam matematikos mokymuisi vaizdinius.</p> <p>Skatinti vaiką aiškinti kietiems savo mintis, idėjas apie atliekamus skaičiavimus.</p> <p>Kalbėdamas vaikas geriau pajunta skirtumą tarp to, ką jis mano, ir to ką jis sako (tai labai svarbu vystantis vaiko mąstymui).</p> <p>Mokyti vaiką kuo įvairesnėse aplinkose pastebėti įvairius sekų sudarymo būdus ir pasiūlyti kuo įvairesnės veiklos, kuria vaikas galėtų</p>

		<p>išbandyti matytus ir paties sugalvotus sekų sudarymo būdus.</p> <p>Skatinti vaiką aplinkoje ieškoti daiktų ir jų dalių, savo forma primenančių pažįstamas, matytas geometrines figūras.</p> <p>Matuoti pėdomis, sprindžiais, piršto storiu, lazdele ir pan. Pasiūlyti veiklą, formuojančią supratimą apie tvermės dėsnį (pvz., sudaryti sąlygas eksperimentuojant atrasti, kad toks pat medžiagos ar produkto kiekis gali būti supakuotas skirtingų formų pakuotėse). Sudaryti sąlygas atrasti, kad skirtingos formos daiktai gali būti tos pačios talpos ar masės. Siūlyti žaidimus, veiklą, kurioje dalyvaudamas vaikas įgytų supratimą apie ilgio, tūrio, masės matavimo priemones ir būdus. Formuoti ir plėsti žodyną, reikalingą dalinantis idėjomis apie daiktų dydžių santykius („šiek tiek didesnis“, „truputį mažesnis“, „didžiausias“, „mažiausias“ ir kt.</p> <p>Pasiūlyti veiklą, kurioje aktyviai dalyvaudamas vaikas galėtų plėsti žodyną, reikalingą judėjimo kryptį, daiktų vietai nusakyti.</p> <p>Žaisti žaidimus su smėlio laikrodžiu, žadintuvu. Atkreipti vaiko dėmesį į tai, ką galima nuveikti per minutę, 10 minučių, dieną, savaitę. Skatinti dažniau vartoti savaitės dienų pavadinimus. Kalbėtis apie metų laikų kaitą, įvairių metų laikų atliekamus darbus.</p>
--	--	---

Mokėjimas mokytis

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesn		

	ieams		
<p>Drąsiai ieško atsakymų į kylančius klausimus.</p> <p>Kalba apie tai, ko norėtų išmokti, planuoja savo veiklą.</p> <p>Randa reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose (enciklopedijose, žinynuose, ar pan.).</p>	<p>Kalba apie mokymąsi mokykloje, jo prasmę.</p> <p>Analizuoja savo veiklą, kaip pavyko.</p> <p>Orientuojasi informacijos gavimo šaltiniuose (pokalbis, stebėjimas, knygos, internetas, televizija ir pan.).</p> <p>Mokosi iš kitų patirties.</p>	<p>Gamina plakatus: „Žinau – noriu sužinoti“, „Moku – noriu išmokti“, „Ką daryti, jeigu...“</p> <p>Varto savo ir draugų meninės veiklos, kitų gebėjimų segtuvus – apmąsto, diskutuoja, vertina savo ir kitų veiklą ir rezultatus.</p> <p>Taiko įvairius informacijos paieškos metodus: knygų „skaitymas“, aplinkos tyrinėjimas, klausinėjimas. Sprendžia galvosūkius.</p>	<p>Ryto rato“ ir kitos veiklos metu pasikalbėti su vaikais, ko jie nori išmokti, kaip jie gali mokytis, pastebėti vaiko norą ir sudaryti sąlygas to išmokti.</p> <p>Leisti, siūlyti vaikams naudotis imitaciniais žaidimams tinkamomis priemonėmis (pvz., spausdinimo mašinėlė ar kompiuterio klaviatūra, skaičiuotuvai, šluotos, tuščios dėžės, kartonas, liniuotės, stiklinės, vamzdeliai, žarnelės).</p> <p>Sudaryti sąlygas vaikui žaisti sudėtingus žaidimus ir kartu mokytis tyrinėti daiktus, medžiagas, jų savybes ir kitų dalykų. Supažindinti vaikus su enciklopedijomis, internetu, leidžiama, siūloma bei mokoma jais naudotis.</p> <p>Kalbėtis su vaikais ne tik apie tai, ką jie jau išmoko ar mokysis, bet ir apie tai, kaip jie mokosi, kaip dar galima mokytis.</p>

MENINĖ KOMPETENCIJA

Meninė Raiška. Muzika ir šokis

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandiesniems		
<p>Pasako klausomų kūrinių nuotaiką, tempą, dinamiką.</p> <p>Skiria keletą instrumentų.</p> <p>Dainuoja sudėtingesnio ritmo melodijas, platesnio diapazono vienbalses dainas. Jas pakankamai tiksliai intonuoja.</p> <p>Groja 2-3 garsų melodijas vaikiškais instrumentais.</p> <p>Šoka sudėtingesnius ratelius su įvairiais žingsniais.</p>	<p>Pasako kai kuriuos klausytų kūrinių autorius, atpažįsta liaudiškos muzikos kūrinius.</p> <p>Dainuoja dainas su instrumentiniu pritarimu.</p> <p>Savarankiškai šoka po muzikinės įžangos.</p> <p>Kuria melodijas ir ritmus dainoms, judesius rateliams.</p>	<p>Klausosi įvairių stilių muzikinių kūrinių, jų fragmentų.</p> <p>Išklausius kūrinių, pasakoja vaizdinius, įvardina instrumentus, atlikėjus (vaikai, suaugęs vyras ir pan.).</p> <p>Domisi muzikos grupėmis, atlikėjais.</p> <p>Dalyvauja darželio koncertuose.</p> <p>Kuria ritmą atsitiktiniais daiktais, panaudodamas instrumentus.</p> <p>Šoka ratelyje, poroje.</p> <p>Šoka panaudodamas pristatomąjį žingsnelį,</p>	<p>Sudaryti vaikams sąlygas klausytis įvairių epochų, kultūrų ir stiliaus muzikos. Klausytis tylos, triukšmo, lyginti jų skirtumus.</p> <p>Dainuoti su vaikais įvairaus turinio dainas ir skatinti juos dainuoti visur, kur įmanoma: grupėje, lauke dirbant, bendraujant, žaidžiant.</p> <p>Pamokyti vaikus dvibalsio dainavimo, dainuojant trumputes dainėles kanonu.</p> <p>Pasirūpinti, kad grupėje vaikai turėtų muzikos</p>

<p>Šoka improvizuotai kurdamas 7-8 judesių seka, išreikšdamas erdves (aukštai-žemai) ir laiko (greitai-lėtai) elementus.</p>		<p>apsisukimo elementus ir pan.</p>	<p>instrumentų, spalvotų natų, „dirigento lazdelę“, muzikos įrašų, klausymosi aparatūrą, video įrašų apie žymius muzikantus ir jų muzikavimą. Groti kartu ir paskatinti vaikus groti melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais. Išsirinkti dirigentą, kuris diriguotų orkestrui.</p> <p>Pamokyti vaikus sekti dirigento judesius, kad jie kartu galėtų pradėti ir baigti kūrinėlį.</p> <p>Žaisti su vaikais kompozitorius, skatinant kurti melodijas tekstams, knygų iliustracijoms, paveikslams, trumpoms pasakėlėms. Mokyti dalį teksto dainuoti, dalį kalbėti. Su vaikais žaisti muzikinius dialogus, vietoje kalbos dainuojant. Improvizuoti, kurti judesius kontrastingo pobūdžio muzikai, dainoms, šokiams.</p> <p>Atlikti parinkti nesudėtingos struktūros folklorinius žaidimus, ratelius. Galima naudoti ir kitų tautų folklorinę medžiagą. Kurtus šokius, atkreipti dėmesį, kad juose nebūtų sudėtinių judesių.</p> <p>Siūlyti vaikams stebėti gamtą (gyvai, pvz., pro langą, arba nuotraukoje ar paveiksle), atkreipti dėmesį, kaip kokie gamtos reiškiniai (lietus, vėjas, ugnis) ir aplinkos objektai (gyvūnai, automobiliai, traukiniai) juda ar nejudą, ir ieškoti idėjų kuriant savo judesių sekas.</p>
--	--	-------------------------------------	--

Vizualinis menas

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesniems		
<p>Darbus papildo grafiniais ženklais (raidėmis, žodžiais, skaičiais). Eksperimentuoja mišriomis dailės priemonėmis ir technikomis. Kuria pagal išankstinį sumanymą, bando nuosekliai jį įgyvendinti.</p>	<p>Kūrybiškai panaudoja tradicines ir netradicines priemones, technikas. Bando kurti naudodamiesi skaitmeninio piešimo programomis. Drąsiai, kūrybiškai įgyvendina sumanymus numatydami jų realizavimo seką ir rezultatą.</p>	<p>Piešia įvairia technika, netradicinėmis priemonėmis (žvake, augalais, druska, arbata, kava, smėliu ir kt.). Tapo ant netradicinių paviršių (buitinių atliekų, gamtinių medžiagų ir pan.). Tapo vitražus. Derina kelias dailės raiškos technikas viename darbe. Aplikuoja „mozaikos“ principu. Ornamentuoja, sistemingai kartodamas elementus, elementų sekas. Kuria meninius rėmelius savo darbams. Piešia-kuria paveikslus ant šviesos stalo. Gamina šventines dekoracijas. Dalyvauja dailės darbų parodose, projektuose, akcijose įstaigoje arba suorganizuotose kitų socialinių partnerių.</p>	<p>Turtinti vaikų patirtį, vaizdinius. Suteikti galimybę pamatyti tautodailės, taikomosios dekoratyvinės ir vaizduojamosios dailės, šiuolaikinio meno (instaliacijų, abstrakčių skulptūrų, fotografijų ir kt.) kūrinius, menininkų kūrybos procesą artimoje aplinkoje, parodose, muziejuose, tradicinėse šventėse. Ugdyti vaiko vaizduotę, skatinant išžiūrėti bei apibūdinti, kokia gali būti ir ką gali „kalbėti“ linija (ji gali būti rami, aštri, virpanti, gali šokinėti, suktis, gali tyliai ir garsiai skambėti, gali pasakyti apie skirtingus kvapus – rožės ar česnako), spalva gali skleisti šilumą ar šaltį, ant popieriaus išpūtinėta į šonus dažų dėmė gali priminti skrendantį paukštį ir pan. Palaikyti unikalų vaiko gebėjimą vaizdu išreikšti jutiminę patirtį (garsų, kvapų, skonio ir kt.). Suteikti galimybę vaikams kurti ornamentus, vaizdus, dekoruoti audinius, daiktus grafiniais ženklais ir simboliais (skaičiais, raidėmis). Paskatinti sukurti savo inicialais išgražintą asmeninę kortelę, atviruką, paveikslėlį. Eksperimentuoti ir atidžiau išžiūrėti į įvairių medžiagų ir technikų teikiamas galimybes (pvz., priešingose stalo pusėse sėdintys vaikai lėtai rankomis brauko ant jo esančius dažus, stebėti jų</p>

			<p>maišymąsi, atsiradusius atsitiktinius raštus ir vaizdus. Padaryti vaikams patikusių fragmentų atspaudus. Sudaryti galimybę netikėčiausiais būdais pažinti dailės medžiagų galimybes: atliekant eksperimentą „Sprogstančios spalvos“, piešiant stiklo kamuoliukais, bandant spalvų maišymąsi per nutiestus tarp spalvoto vandens indelių popierinio rankšluosčio tiltus, mėgaujantis ebru (tapyba ant vandens) ir t. t. Jeigu grupė ar darželis turi kompiuterį, šviesos stalą, fotoaparata,</p>
			<p>grafoprojektorių, multimediją, interaktyvią lentą, tereikia padrąsinti vaikus įvairiapusei kūrybinei raiškai, kūrybai skaitmeninėmis priemonėmis (programomis Paint, Paintbrush, Corel, Photoshop ir kt.). Kaupti elektroninius arba popierinius vaikų kūrybos albumus (kompiuterinius piešinius, sukurtų kompozicijų nuotraukas ir kt.)</p>

Vaidyba

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesniems		
<p>Improvizuoja trumpas, žodines veikėjų frazes, fizinius veiksmus, emocijas būsenas.</p>	<p>Bendradarbiauja su kitu vaidinimo veikėju. Improvizuoja dialogą, laikosi nuoseklios veiksmų sekos.</p>	<p>Žaidžia-vaidina trumpas sceneles pagal literatūrinius, muzikinius siužetus. Žaidžia stalo teatrą. Išbando šešėlių teatrą. Kuria veiksmų siužetą</p>	<p>Skatinti vaikus žaisti – vaidinti trumpas improvizacijas pagal literatūrinius, muzikinius, pačių vaikų išgalvotus siužetus („Katinėlis ir gaidelis“, „Žvirblis“, „Kelionė“). Reikalui esant, pasiūlyti savo</p>

Tikslingai naudoja daiktus, drabužius teatro reikmėms.	Naudoja veikėjams charakteringas balso tonacijas, judesius.	iš aplinkoje esančių arba pasigamintų daiktų. Kuriam spektakliukus draugams. Vaidina Naudodamas pirštines, pirštukines lėles. Vaidindamas kuria savo išgalvotą istoriją, pasaką. Vaidina pasakėles be garso – emocijas perteikia kūno judesiais ir veido mimika. Lankosi Klaipėdos teatro ar kitų socialinių partnerių spektakliuose.	idėjų, tačiau būti jautriems vaiko iniciatyvai, jos neslopinti. Pasiūlyti naudoti įvairius suneštus butaforinius daiktus, parodyti, kaip tie patys daiktai gali būti panaudoti įvairiems tikslams, pvz.: žaisti, kurti vaidinimą lėlių teatre arba persirengti dramos, taip pat muzikinio ratelio veikėjais, pasipuošti. Kartais įdomesnę teatrinę rekvizitą (nekasdienišką skrybėlę, didelę dėžę ir pan.) tyčia padėti aiškiai matomoje vietoje, kad vaikai jį patys panaudotų teatrinei kūrybai. Žaisti muzikinius žaidimus ir eiti ratelius, sudaryti sąlygas vaikams išgyventi pasitenkinimą, reikšti savo norus ir jausmus pagal skirtingas to paties siužeto situacijas.
--	---	--	--

Estetinis suvokimas

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandesniems		
Pasakoja išpūdžius apie meninio kūrinio siužetą, nuotaiką. Gėrisi savo ir kitų kūryba, palankiai ją vertina. Įvardina, kodėl gražu, patinka. Pastebi papuoštą aplinką.	Pasakoja, aiškina, ką pats sukūrė, kaip kūrė. Nori matyti ir kurti grožį aplinkoje. Domisi kitų kūrybinėmis idėjomis, jas panaudoja savo meninėje raiškoje. Reiškia savo nuomonę apie kūrinių keliamas emocijas.	Varto liaudies meno knygas, apžiūri tautodailės darbus. Lankosi vaikų bibliotekos ar muziejuje rengiamose parodose. Dalyvauja įstaigoje organizuojamose renginiuose, muzikos mokyklos ugdytinių koncertuose, miesto renginiuose.	Sudaryti sąlygas vaikams dalyvauti ar stebėti kuo daugiau ir įvairesnių muzikinių, vaidybinių renginių, koncertų, lankyti parodose, muziejuose, teatre, miesto šventėse, mugėse, cirke ir kitur. Pasikalbėti apie patirtus išpūdžius, pasidalyti savo mintimis, emocijomis, pasidžiaugti pastebėtu grožiu. Užduoti atvirų klausimų. Žiūrėti lėlių ir dramos vaidinimų, klausytis jų įrašų, žiūrėti animacinių filmukų. Skatinti pastebėti subtilesnes veikėjų kalbos intonacijų, poelgių, veiksmų, kostiumų, lydinčios muzikos, dekoracijų detales. Vaiko apibūdinimus, pvz., „Kiškis greitai bėgo“, vaizdingai papildyti: „Taip, jis skuodė kaip įkirstas.“

		<p>(Pasiaiškinti, ką reiškia „kaip įkirstas“). Paskatinti pavaizduoti, kaip kiškis bėga „kaip įkirstas“.</p> <p>Sudaryti galimybę vaikui, kitiems girdint ir matant, pasidžiaugti savo ir kitų kūryba bei kasdiene veikla. Demonstruoti jo kūrinėlius, ruošti visų vaikų arba autorines parodėles, sudaryti individualius albumus arba kaupti skenuotų kūrinių elektroninius variantus, juos retkarčiais persiųsti tėveliams, kad vaikas girdėtų ir jų pagyrimą bei atsiliepimus.</p> <p>Palaikyti ir skatinti vaiko norą siekti grožio, pagirti už jo pastangas, parodyti kitiems, užrašyti vaiko pasakojimą ir prisegti prie demonstruojamo darbelio, kad pamatytų, kad jo noras siekti grožio yra pastebėtas ir vertinamas.</p> <p>Skatinti vaikus aptarti stebėtą ar klausytą meno kūrinį, pagrįsti savo nuomonę, atsakant į klausimą, kodėl patiko ar nepatiko. Jei vienas vaikas sako, kad jam patiko, klausti, ar yra tokių, kuriems nepatiko, leidžiant suprasti, kad visokios nuomonės yra svarbios. Pratinti pastebėti ir atskirti kičą nuo tikrojo meno. Skatinti geranoriškai vertinti kitų saviraiškos ir kūrybos bandymus, išsakyti savo ir gerbti kitų nuomonę. Paprašyti pakomentuoti, kurie kūriniai kelia estetinį pasigėrėjimą (malonu žiūrėti į gražius, grakščius šokio judesius) ir kurie atgraso (baisu žiūrėti žiaurumu ir agresiją perpildytą animacinį filmuką).</p> <p>Sudaryti sąlygas suprasti aplinkos grožio svarbą ir jį</p>
--	--	--

		<p>vertinti. Patiems dalyvauti jį puoselėjant: nelaužyti medelių, neskriausti gyvūnėlių, dalyvauti medelių sodinimo akcijose, atskrendančių paukščių sutiktuvėse ir kt. Gėrėtis gerai atliktu darbu, išsakyti nuomonę apie prastą.</p> <p>Pastebėti, pagauti momentą, kada vaikas kuo nors gėrėsi, džiaugiasi, pritarti jam, padiskutuoti, kodėl taip reikėtų elgtis, kaip kiti jaučiasi, kai mato kitą netinkamai besielgiantį, koki elgesį pavadintų gražiu ir kt. Pratinti gražiai elgtis viešose vietose (teatre, koncerte, parodoje, prekybos centre).</p> <p>Skatinti suprasti ir atskirti, kokia išvaizda gali būti pavadinta gražia, akcentuojant tai, ką patys gali padaryti, kad atrodytų gražiai. Siekiant, jog vaikas ugdytųsi gebėjimą pamatyti bei tinkamai vertinti savo ir kitų išorės grožį, ieškoti tinkamiausių būdų (pvz., kurti projektus, plakatus su šūkais, skaityti istorijas, žiūrėti filmukus ir kt.).</p> <p>Per pasivaikščiavimus lauke ar darželio aplinkoje paskatinti stebėti ir įsižiūrėti į detales, atrasti gražius daiktus, gamtos ar miesto vaizdus. Jei grupė turi fotoaparata, fotografuoti ir, jei yra galimybė, kaupti atspausdintus arba elektroninius vaizdus, peržiūrėti naudojant multimediją. Džiaugtis pastabumu, gražiais užfiksuotais vaizdais.</p> <p>Kalbėtis, ką jis pats pakeistų aplinkoje, kad būtų gražiau, kurti ir realizuoti įvairius projektus.</p> <p>Su grožiu susijusius dalykus</p>
--	--	---

		<p>įtraukti į kasdienės veiklos pokalbius ir veiklą, atkreipti vaikų dėmesį, diskutuoti, kas gražu ir negražu, išnaudoti visas galimybes vaiko estetinėms vertybėms puoselėti.</p> <p>Dažnai klausytis įvairių muzikos kūrinių (dainų, šokių, simfoninės muzikos, operos ar baleto ištraukų), paskatinti vaikus susikaupti, išklausius savo mintimis pasidalyti su pedagogu ir draugais. Užduoti klausimų apie skambėjusią muziką, atlikėjus.</p> <p>Skatinti aptarti stebėtą šokį, atkreipti dėmesį į šokėjų judesius, kostiumus, šokio muziką ir pan. Skatinti reikšti įvairią nuomonę leidžiant suprasti, kad visokia nuomonė yra priimtina.</p> <p>Pasamprotauti, ką teatre veikia aktorius, suteikti galimybę pasikalbėti, užduoti jiems klausimų apie teatrą.</p> <p>Kalbėtis vaikui suprantama kalba apie vizualaus meno kūrinius ir jų kūrybos raiškos priemones – kompoziciją, spalvą, formą, siluetą, proporcijas, padėtį erdvėje ir plokštumoje.</p> <p>Paskatinti realizuoti kilusius sumanymus čia ir dabar, nes praktinė patirtis teikia daugiausiai peno estetiniam suvokimui ir jausenai.</p> <p>Stebėti ir padėti vaikams realizuoti kilusius sumanymus: suteikti pakankamai laiko, parūpinti drabužių ir kitos atributikos, reikalui esant įsilieti į vaidinimą ar žaidimą.</p> <p>Diskutuoti ieškant vienokių ar kitokių meninių sprendimų, pvz., kuriuose piešiniuose yra tamsiai, kuriuose – šviesiai mėlyna spalva, kas</p>
--	--	---

			piešiniuose pavaizduota arti, o kas – toli, kodėl taip atrodo ir kt.
--	--	--	--

Kūrybiškumas

Vaiko pasiekimai		Vaiko veiksenos pavyzdžiai	Pedagogo veikla
5-6 m.	Brandiesiems		
<p>Kelia probleminius klausimus. Ieško netikėtų sprendimų, naujų idėjų. Fantazuoja, įsivaizduoja, svarsto ir diskutuoja.</p>	<p>Nebijo daryti kitaip. Savitai išreiškia save. Lengvai pertvarko savitas idėjas.</p>	<p>Eksperimentuoja su įvairaus formato, paviršiaus popieriumi, įvairių daiktų panaudojimo galimybėmis. Dailės darbėlių papildo realiomis medžiagomis (džiovintais augalais, medžiaga, siūlais ir pan.). Meninės veiklos (šokio, literatūros kūrinio, muzikos) įspūdžius reiškia dailės priemonėmis. Aplinkoja iš skirtingos faktūros popieriaus, buitinių atliekų ir t. t. Kuriam daugiasluoksnius kūrinius. Gamina atvirukus, kvietimus, knygeles, dovanėles, įvairių atributiką ir dekoracijas.</p>	<p>Skatinti tolesnį divergentinį mąstymą. Užduoti klausimus: „Kas būtų, jeigu?..“ Siūlyti įvairios veiklos ne tik patalpoje, bet ir lauke, skatinant pamatyti naujus, iki tol nepastebėtus įvairius gamtos reiškinius skirtingais metų laikais, stebėti augalų, paukščių gyvenimą. Nuolat atkreipti dėmesį į visus žmogaus pojūčius. Mokyti pastebėti, įsiklausyti, užuosti, paliesti ir pajusti. Taikyti įvairius metodus ir būdus: smegenų audrinimas (pvz., klausimas, ką daryti, kad žmonės būtų laimingi, kad nebūtų karo?); - fantastiniai klausimai (pvz., kas būtų, jei nustotų šviesti Saulė, jei išnyktų visi suaugusieji?); - prašymas išvardyti kuo daugiau daikto naudojimo būdų (pvz., kaip dar galima panaudoti šaukštą, plastikinius butelius?); - kūrybiniai vaidinimai (prašoma suvaidinti kokia nors tema trumpą siužetą, padalijus vaikus į dvi grupes (vieni vaidina, kiti spėja, kas ten vaidinama); - pasakos kūrimas sėdint ratu; - fantastinio gyvūno piešimas (po vieną ar grupelėse). Prieš tai vaikams paaiškinama, kad galimi patys įvairiausi atsakymai, ir kuo jie įdomesni ir labiau netikėti, tuo geriau. Kuriam žaidybines ir tyrinėjimo aplinką suteikiant įvairių reikiamų priemonių ir medžiagų.</p>

			Skatinti perkurti pasakas (pvz., klausiant, kas būtų, jei pasakoje vilkas taptų geras, o Raudonkepuraitė – klastinga?)
--	--	--	--

**INOVATYVUS IKIMOKYKLINIS UGDYMAS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO METODINĖS MEDŽIAGOS
RINKINIŲ KNYGELĖS IR TEMOS**

ANKSTYVASIS UGDYMAS (0-3 M)

Knygelė „Aš ir pasaulis“	
1.	Viskas apie mane
2.	Aš atspindžiai
3.	Emocijų karuselė
4.	Aš vienas, mes dviese, trise
5.	Mokomės dalintis
6.	Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus.
7.	Aš moku. Aš galiu.

Knygelė „Smėlio dėžė“	
1.	Atpažink save
2.	Purvinukas
3.	Spalvotas pasaulis
4.	Žiemos pasaka
5.	Skalbiniai
6.	Energiukai

Knygelė „Puodų orkestras“	
1.	Skambantys puodai
2.	Didelė – maža spalvota žuvis
3.	Trepsinčios kojytės
4.	Garsas garsas ką aš girdžiu
5.	Skambanti skarelė
6.	Būgnas padeda kalbėti

Knygelė „Judantys laiptai“	
1.	Akvariumas
2.	Aukštyn kojom
3.	Magijos žemė
4.	Nykštukai
5.	Trys kampai
6.	Varliukų lenktynės

Knygelė „Kalbos spintelė“	
1.	Lapai
2.	Mažieji režisieriai
3.	Medis
4.	Pirmųjų žodžių teatras. Katytė ir kamuoliukas
5.	Pojūčių ratas. Balta
6.	Knyga, kaip kontekstas
7.	Skaitiniai ne tik suaugusiems

Knygelė „Atradimų takelis“	
1.	Tyrinėju liesdamas
2.	Veidrodėli veidrodėli...
3.	Pypt! Šitas tinka!
4.	Tai ne tik medinė lentelė
5.	Vandens magija
6.	Vėjo burtai
7.	Skylių tyrinėjimas
8.	Gamtos radinių kraitelė

Knygelė „Korys“	
1.	Linijų karalystė
2.	Sekos ritmu
3.	Milžinai ir nykštukai
4.	Vizualinis figūrų derinimas
5.	Pokyčiai
6.	Penkios antelės

Knygelė „Medžiagų dialogas“	
1.	Tekstilės ir pirštukų dialogas
2.	Radinių dialogas
3.	Purvo piešiniai
4.	Judantys voleliai
5.	Šešėlių piešiniai
6.	Plytelių mozaika

IKIMOKYKLINIS UGDYMAS (3-6 m)

Knygelė „Aš matomas ir nematomas“	
1.	Tvirtas ir judrus
2.	Nematoma miesto kelionė
3.	Nenuilstanti širdelė
4.	Kitoks nei aš
5.	Kur gimsta mintys
6.	Socialinės istorijos
7.	Asmeninė erdvė
8.	Pyktis: karštos ir šaltos mintys

Knygelė „Mokymosi veidrodis	
1.	Įkūnytasis mokymasis
2.	Žingsnis po žingsnio į sėkmę
3.	Miestas iš skirtingų pusių/reflektyvūs klausimai
4.	Kaip man lengviau suprasti ir kurti?
5.	Skėčio istorijos
6.	Veidrodiniai atspindžiai
7.	Kviečiu Lietuvą į grupę. Išeinu į Lietuvą. Atsiveriu Lietuvai.

Knygelė „Judantis pasaulis“	
1.	Alkanas slibinas
2.	Judesio teatras/Parko fontanas
3.	Pagauk šešėlį
4.	Rankos šoka
5.	Robotų breikas – plunksnų valsas
6.	Skambantis kūnas
7.	Pasakyk ir aš padarysiu
8.	Judesio abėcėlė

Knygelė „Energijos upė“	
1.	Mechaninė energija. Energijos virsmai
2.	Paprastieji mechanizmai
3.	Statiniai
4.	Tiltai
5.	Elektros energija
6.	Atsinaujinantys energijos šaltiniai

Knygelė „Kūrybiniai dialogai“	
1.	Kūrybiniai dialogai
2.	Pakylėta kasdienybė
3.	Popieriaus ir virvės dialogas
4.	Aplinkos estetika
5.	Vielos ir polietileno dialogas
6.	Kontekstai ir įsitraukimai
7.	Popieriaus ir molio dialogas
8.	Daikto ir piešinio dialogas
9.	Piešinių turinys
10.	Parodų rengimas
11.	Ypatinga šventė

Knygelė „Pasaulis be sienų“	
1.	Dainoje pasaulis
2.	Virtuali kelionė po Lietuvą
3.	Mano pasas
4.	Muzikinė skaičių mašina
5.	Net ožys žino, kad vilkas žvėris
6.	Sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau lelijėlę
7.	Šokyje pasaulis
8.	Ten gyvena pirmieji žmonės
9.	Tolimiausias žemynas

10.	Upių žemėlapis
-----	----------------

Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“	
1.	Pakalbėkime telefonu
2.	Bežodis bespalvis filmas
3.	Iliustracijų kūrimas
4.	Kai knyga didesnė už tave
5.	Lėtas skaitymas
6.	Raidžių ritminė muzika
7.	Šiltos ir šaltos raidės
8.	Skambanti knyga
9.	Svajonių kambarys

Knygelė „Žalioji pieštukas“	
1.	Ta, kuri gyvena kriauklėje
2.	Oi, tu, taškuotoji raudonsparne!
3.	Paslaptingas atvykėlis
4.	Ilgas ir raudonas. Kas?
5.	Tylioji vandenų gyventoja
6.	Gaublys ir pasaulio gyvūnai
7.	Auginu daržoves ir gėles
8.	Užburiantis vanduo

Knygelė „Realybių žaismė“	
1.	Rask kur tai yra
2.	Boružėlės nuotyčiai
3.	Stebuklingas kubas
4.	Realybių susitikimas
5.	Skaitmeninio personažo kūrimas
6.	Atgiję piešiniai
7.	Prabilę piešiniai
8.	Skaitmeninių technologijų kalba
9.	Atsakingas skaitmeninėje erdvėje

Knygelė „Dėlionių kilimas“	
1.	2 D ir 3D figūros
2.	Apskritimo magija
3.	Figūrų kilimas
4.	Grupavimo abėcėlė
5.	Metų laikų paletė
6.	Sekų medžioklė
7.	Skaičiavimo bokštai
8.	Vaivorykštės tiltas

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“	
1.	Aplinkos estetika
2.	Piešinių turinys
3.	Kontekstai ir įsitraukimai

4.	Parodų rengimas
5.	Ypatinga šventė

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr.63-2853).
2. Lietuvos Respublikos Seimo 2013-12-23 nutarimas Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2013–2022 metų nuostatų įgyvendinimo programos patvirtinimo” (Valstybės žinios, 2013-12-30, Nr.140-7095).
3. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983.
4. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-07-22 įsakymas Nr. ISAK-1557 „Dėl ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodikos” (Žin., 2005, Nr.94-3522).
5. Ankstyvojo ugdymo vadovas / Monkevičienė O. Vilnius, Minklės leidyba, 2001.
6. Gage N. L., Berliner D. C. Pedagoginė psichologija. Vilnius, 1994.
7. Bakūnaitė J. Humanistinio vaikų ugdymo programa. Auginu gyvybės medį. Vilnius, Eugrimas, 1998.
8. Juodaitytė A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. Vilnius, 2003. p.77
9. Rauckis J., Drungilienė D. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūno kultūros programa. Vilnius, 2003.
10. Verseckienė O., Marcinkas F. ir kt. Po tėviškės dangum. Etninio ugdymo gairės. 1995.
11. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio amžiaus vaikų saugios gyvensenos įgūdžių ugdymo programa. Vilnius, Leidybos centras, 1997.
12. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo ir mokslo ministerijos švietimo aprūpinimo centras, 2015.
13. Inovatyvus ikimokyklinis ugdymas. Kaip dirbti su ikimokyklinio ugdymo metodinės medžiagos priemonių rinkiniais“. 2021.